

MARIA DORINA PAȘCA

PSIHOLOGIA UȘII

2008

MOTTO:

„Când pleci, sa te-nsoțească paza bună
Ca un inel sticlind în dreapta ta
Nu șovăi, nu te-ndoi, nu te-ntrista,
Purcede drept si biruie-n furtună.

Când vii, pășește slobod, râzi si cântă,
Necazul tău îl uită-ntreg pe prag.
Căci neamul trebuie sa-ți fie drag,
Și casa ta să-ți fie zilnic sfântă.”

Tudor Arghezi- „Inscripție pe o ușă”

CUPRINS:

Pe prag ...

Ușa se deschide.....

Capitolul 1: Identitatea etimologică a cuvântului ușa -

filologică- psihologică- teologică- arhitecturală

Capitolul 2: Laitmotivul ușii - literatură- artă

Capitolul 3: Importanța psihosomatică a cuvântului ușa -

stările declanșate: afective- conflictuale- comportamentale

Capitolul 4: Materialul de confecționare a ușii – piatră – lemn –

metal – sticlă - plastic

Capitolul 5: Rolul accesoriilor ușii - rama-pragul- balamalele-

clanța- zăvorul- cheia

Capitolul 6: Mijloacele de accesare a ușii - cheie- yală- cartelă-

recunoaștere personalizată-mână- cot- picior

Capitolul 7: Importanța mărimii ușii - mică- mijlocie/potrivită-

mare

Capitolul 8: Implementarea sentimentului de siguranță a ușii

- sistem de securitate- pază- existența sau inexistența

Capitolul 9: Personalizarea ușii - carte de vizita- vizor- interfon-

inscripții- decorațiuni- opere de artă

Capitolul 10: Impactul ușii asupra persoanei - copil- adolescent-

adult- bătrân- clinic sănătos - bolnav

Capitolul 11: Comportamentul uman față de ușă - casă-

instituție- mijloace de transport- locul de muncă- locații turistice- varii

Capitolul 12: Comportamentul deviant față de ușă - accidental-

bolnav psihic- persoană CES

Capitolul 13: Psihoterapii legate de complexul ușă/ușii -

terapii scurte- terapii ocupaționale/ artterapia- expresia verbala (povestea terapeutică și basmul terapeutic)

Ușa se închide ...

Bibliografie

Pe prag ...

Maria Dorina PAȘCA deschide - cu frumoasa sa carte - o interesantă ușă spre înțelegerea sufletului, invitându-l pe cititor să parcurgă, împreună cu autoarea, „încăperi” pe care, poate, le-a mai văzut, dar nu a zăbăvit îndeajuns asupra lor. Un periplu incitant, atractiv și folositor.

Pentru mine - ca dascăl - cartea de față este o surpriză deosebit de plăcută. Acum câțiva ani, când conduceam seminariile de psihologie la o universitate, o tânără studentă mi-a propus să discutăm și despre *psihologia ușii*. Am acceptat cu plăcere și am invitat-o să redacteze un referat pe tema propusă, pe care să-l folosim ca bază de discuții mai ample în cadrul seminarului. La capătul discuțiilor din seminar i-am propus studentei mele să reflecteze asupra temei și - de ce nu?, în viitor - să dezvolte tema referatului într-o carte.

Studenta mea de atunci și colega mea de breaslă de astăzi, **Maria Dorina PAȘCA** - un distins cadru didactic la o importantă universitate din Târgu Mureș -, se dovedește a fi un iscusit deschizător de uși spre lumină. Cinste ei și la mai mare !

Prof. univ. dr.
Nicolae Jurcău

Ușa se deschide...

Am deschis **ușa** înțelepciunii noastre, știind că dincolo de ea cunoașterea umană se poate îmbogăți cu experiențe noi dar, mai ales am vrut să ne înțelegem noi pe noi înșine mult mai bine, nemaiajungând „a ne da cu capul de **ușă**” sau „a o trânti în capul cuiva”, ascunzându-ne astfel ca-ntr-o cutie a Pandorei, de frica celui ce ne-ar putea găsi și... arăta cu degetul uitându-ne și ignorându-ne.

Nu știm și n-am dorit să facem ce poate n-a mai făcut nimeni, dar, avem certitudinea că nu conștientizăm întotdeauna cât de ușor imprimăm „măruntelor” lucrurilor din jurul nostru elemente ale personalității noastre, cunoașterea de sine fiind foarte aproape.

O să ne reproșați că ne poate cunoaște cineva după: pași, umblet, așezat pe scaun, mâncat, îmbrăcat, și... cu siguranță **da**, cert fiind mesajul pe care-l transmitem, cât și recepționarea lui și reacția noastră, codificate-n timp.

Dacă o asemenea carte ne face mai buni? Nu știu, dar, cu siguranță ne ajută să ne cunoaștem, fiind o carte deschisă, receptivă, adresată atât celui dornic de a se percepe mai bine, cât și... **ușierului din noi**, fiind matricea spirituală.

De ce tocmai **ușa**? Poate, ca o nemărturisită dragoste dintâi, dar și pentru a înțelege de ce un deținut n-a putut să-i răspundă fiicei sale de cinci ani, venită la vorbitor și care cu înțelepciunea și mirarea inocenței, l-a întrebat la sfârșitul întâlnirii lor, cu lacrimi în ochi:

„ – Tati, da' tu de ce te duci pe ușa aia și noi pe ușa asta?”

De fapt „de ce-a ieșit el pe altă **ușă**”?

08.08.2008

Capitolul 1

Identitatea etimologică a cuvântului „ușă”

- filozofică- psihologică- teologică- arhitecturală

Îndrăzneala noastră de a deschide o **ușă**, reprezintă un cumul de întrebări ce-și așteaptă răspunsurile, găsite și negăsite, cu siguranță, după... ușa.

De aceea, azi, aflându-ne pe pragul **ușii înțelepciunii noastre**, încercăm a înțelege și desluși tot ceea ce ființa umană: simte, trăiește, dorește, iubește, urăște, se manifestă sau nu, și apelativele pot continua, având-o în față și considerând-o: început, sfârșit, certitudine, incertitudine, coerență, incoerență, prieten, dușman, dar mai ales, atitudine:

- **ce fac** în fața ei?
- **cum** mă manifest?
- **unde** mă poate duce?
- **ce-mi** oferă?
- **de ce** mă aflu aici?
- **cine** hotărăște totul?

întrebări considerate **chei** care pot deschide **ușa înțelepciunii noastre**.

Astfel pornind din latinescul „ustia”(plural devenit singular al lui „ustium-ostium” (DEX 1978) – ușa după aceeași sursă reprezintă:

a) – deschizătură de formă regulată, lăsată în peretele unei clădiri, la un vehicul, la o mobilă, pentru a permite intrarea(și ieșirea).

b) – ansamblu format dintr-un cadru fix de care se prinde o tăblie mobilă de lemn, sau metal, care închide sau deschide această deschizătură.

Și dacă adăugăm (și vom adăuga), pe parcursul investigației noastre întreaga încărcătură afectiv-atitudinal-comportamentală a ființei umane în relația sa cu ușa, ajungem a considera apriori acest demers ca având calitatea pionieratului în domeniul cunoașterii umane- **psihologia ușii** – ca unul din multele-i desiderate.

La prima vedere, terminologia ar putea să pară pretențioasă în cazul în care încercăm deliberat **a nu recunoaște** întregul nostru demers (amintit anterior) atitudinal - comportamental, în fața sau în spatele unei uși, aceasta având **calitatea** de a începe sau termina ceva ce reprezintă sau nu, o construcție valorică, moral-etică și umană.

Sub asemenea auspicii, din punctul nostru de vedere, **psihologia ușii**, reproduce un segment definitoriu al cunoașterii umane în momentul în care

comunicarea și relaționarea încă se mai află în categoria, metaforic vorbind, celor care beneficiază de clauza interpersonală a condiției existențiale.

În acest context, după prezentarea **,etimologică, filologică,** a cuvântului **ușă** e necesar a surprinde elementele de identitate și din punct de vedere **psihologic**, unde pe lângă delimitarea **temporo- spațială** surprindem și alte conotații cu încărcătură, „sau nu”, apărut în ideea în care conform structurii personalității umane, fiecare își are trăsăturile sale, manifestate și recunoscute.

De aceea putem pune sub un semn de întrebare viabilitatea unei atitudini și/sau comportament uman în fața unei **uși, considerată,** sau nu, un obstacol, care rezolvă, sau nu, o problemă apărută la un moment dat.

Ușa mai are din punct de vedere **psihologic** și valoarea unei oportunități în ideea în care facilitează deliberat o situație comportamental-atitudinală, astfel încât, parcurgerea mai departe a unui nou teritoriu sau continuarea celui existent, să fie veridică.

Creează **ușa** elementul de siguranță? Este parte componentă a rezolvării unei probleme? Participă la o trăire emoțională? Transmite un mesaj de acceptare sau nu? Creează stări conflictuale? Menține un echilibru? Detensionează? Tensionează?

Iată întrebări la care, într-o fază incipientă, prin elementul de interdisciplinaritate- cu încărcătură psiholingvistică - răspund următoarele locuțiuni adverbiale, prepoziționale, și expresii (după DEX, 1978):

- 1)- **la ușă** = foarte aproape; în imediata apropiere a...;
- 2)- **a-și deschide**(larg sau amândouă) **ușile** = a lăsa intrarea liberă;
- 3)- **a-și deschide**(larg sau amândouă) **ușile** = a primi cu bucurie pe cineva în casă;
- 4)- **a lăsa** (pe cineva) **după ușă** = a nesocoti (pe cineva); a nu da (cuiva) nici o atenție;
- 5)- **a sta după ușă** = a fi nebăgat în seamă, a sta deoparte, izolat;
- 6)- **a bate la ușă** = a fi foarte aproape, iminent;
- 7)- **a umbla din ușă-n ușă** = a cerși;
- 8)- **(a bate, a cere, a crește etc.) pe la ușile oamenilor** = (a munci) pe la alții, (a trăi) din mila altora.

Cele de față sunt doar niște interpretări preliminare (vezi capitolele următoare), în care identitatea este dată și de girul unei anumite experiențe de viață, sau a evenimentului trăit la o intensitate maximă, urmând ca adevărata decodificare psihologică să se realizeze în contextul cunoașterii intrinseci și extrinseci, a conduitei comportamentale existente la un moment dat. De asemenea, cele menționate anterior, au valoarea unui punct de plecare într-o asemenea investigație în care identificând perceperea fenomenologică dată de impactul ușii asupra personalității umane, se pot determina: conduite, atitudini, comportamente și valori, evaluările fiind cele

predispuse chiar spre o anumită taxonomie a demersului efectuat de noi în acest context.

Din perspective **teologice** este momentul de a determina dacă pragul uşii altarului bisericii, catedralei sau mănăstirii, este spaţiu sacru, avându-şi partea de sacralitate şi spiritualitate în conceptul valorii şi moralei creştine.

Apare această conceptualizare în momentul în care, după Wunenburger J.J. (2000), **sacru** trimite la un dincolo de noi înşine, care însă nu mai poate fi la rândul său închis într-o formă ultimă: **sacru** nu este decât locul unei medieri a divinului.

Atunci, **locul** din faţa uşii, presupune sacralitatea prin **spaţiul** pe care-l creează? Da, atunci când, Wunenburger J.J (2000) **sacru** se naşte pe un teren afectiv, însă nu orice zguduire afectivă duce la sacru, iar după acelaşi autor, **centrul spaţiului** se identifica astfel cu **locul** revelaţiilor primordiale şi devine **locul** unde se practică iniţierile, unde, în timpul sărbătorilor, se mimează gesturile arhetipale care trebuie să regenereze lumea. Căci, **locul sacru** este în acelaşi timp focarul de convergenţă al forţelor cosmice, axă verticală a lumii: cabana de cult a indienilor kwakitl are o deschizătură pentru a lăsa să treacă un stâlp de cedru care trebuie să unească pământul cu „poarta lumii de sus”. Pe de altă parte, tot ceea ce se află în locul sacru (obiect sau persoană) trebuie să fie orientat, fiecare direcţie a spaţiului fiind legată de proprietăţi distincte din punct de vedere calitativ. Estul este valorizat pretutindeni deoarece răsăritul soarelui simbolizează lumina spirituală salvatoare, naşterea sau nemurirea, în timp ce vestul, loc al apusului, simbolizează rătăcirea sau moartea. În acelaşi fel, polarizările dreapta-stânga, fundamentează prioritatea acordată anumitor amplasamente sau gesturi (obligaţia de a intra în spaţiul sacru cu piciorul drept).

Determinăm astfel, în context necesitatea evidenţierii fundamentelor **sacrului** sub existenţa celor trei tipuri, Wunenburger J.J.(2000), ca fiind:

a)- o revelaţie efectivă a unui plan onto-teologic, suprauman, lumea divinului, care antrenează o credinţă religioasă (poziţia teofanică);

b)- o pură creaţie proiectivă a omului, sursă a unei iluzii religioase, chiar dacă ea poate fi binefăcătoare (poziţia antropomorfică);

c)- o entitate intermediară, la limita dintre obiectiv şi subiectiv, unde revelaţia religioasă latentă implică întotdeauna într-un prim moment, actul interpretativ al subiectului (poziţia hermeneutică).

Considerăm necesară această minimă incursiune în domeniul sacrului pornind de la ideea enunţată anterior, dacă **locul** şi **spaţiul** ca şi **uşa** în final sunt cele care în acest context, au şi-şi menţin încărcătura spirituală deosebită, identificată uneori prin: semnul crucii, capul plecat, rugăciune şi îngenunchere, atunci manifestările omului sunt perceptuale.

Ajungem astfel la decodificarea existentă şi importanţa **uşii** în spaţiul teologic. Astfel după Stoian I.M. (1994)avem de-a face cu:

a)- **ușile împărătești**(domnești)- ca fiind cele două canaturi ale intrării principale din naos în altarul unei biserici, având pe ele icoana Bunei-Vestiri, ele fiind deschise și trecute numai de cei aleși, unși, dreptul este astfel limitat, iar smerenia creștinului în fața lor, înțeleasă ca acceptare echivocă și necondiționată, prin îngenunchere;

b)- **ușile diaconești**- sunt cele două uși laterale, cu câte un canat, prin care intră și ies din altar diaconii, având într-un subsidiar, înțelesul de a fi acceptate spre folosință, de acei vrednici, accesul presupunând și aici o anumită convertire eclesiastică, creștinul trecând prin fața lor ca o „pregătire” pentru întâlnirea cu ușile împărătești/domnești;

c)- **ușile raiului**- înțelese în ideea în care ele reprezintă trecerea, deschizătura dintre cei care, adormiți fiind întru Domnul, vor alege calea raiului sau a iadului, iar zăvorârea lor cu lacăte descuiate doar de cheile Sfântului Petru, duc spre pregătirea cu multă vreme înainte a creștinului pentru drumul, dar și găsirea și așteptarea în fața ușilor raiului, având sentimentul împăcării cu sine cât și a liniștii primordiale începutului mării călătorii.

Dacă din secvența anterioară se presupunea că are loc deja izbăvirea sufletului prin alegerea făcută, în antiteză- moartea- ar putea deveni, ca un paradox, „ușa prin care poți ieși din viață”.

Ce lași în spatele tău? Cât de liniștit ai fost când ai ieșit pe ea? N-ai ieșit cumva prea devreme sau prea târziu? Ești pregătit pentru a o deschide? Aceleași retorice întrebări apar și care, indubitabil, își fac loc în mintea și sufletul nostru, atunci când este vorba de credință. Și ne-am oprit o clipă doar asupra Simbolului Credinței care, instituit în anul 325 de Sinodul de la Niceea, este **Crezul**, ca fiind expresia concisă, esențială a principiilor fundamentale ale unei religii, după Ciobanu R. (1994).

De fapt, consecința acestui simbol creștin auzit numai de cei în drept și ferit de păgâni, ca fiind special, face ca înțelesul de avertizare al preotului, să-și atingă scopul, prin cuvintele: „ușile, ușile, cu înțelepciune să luăm aminte”(Carte de rugăciuni 1993)- în vechime prin aceste cuvinte erau făcuți atenți cei care păzeau ușile de intrare ale bisericii, să fie cu luare aminte ca nici un creștin să nu intre în biserică în timpul înfricoșatei Jertfe, care se vestește prin cuvintele rostite după Crez: „Să stăm bine, să stăm cu frică...”. Astăzi „ușile, ușile...”, constituie un îndemn spre ascultare cu toată atenția a Crezului, care ne arată că, pe lângă dragostea unul față de altul suntem datori să avem și credință dreaptă(ortodoxă).

Ne întoarcem, de fapt, la dorința de a înțelege și a ne înțelege, în momentul în care nu dovedim întotdeauna că suntem buni și înțelepți, fiind alunecos gândul care străjuie ușile, chiar și pe cele ale sufletului nostru.

Ușa este prezentă în același spațiu creștin și în identificarea obiceiurilor de sărbătoare. Astfel, la Crăciun, colindătorii trec pragul casei doar după ce e ascultată colinda de către gazde din casă sau de pe prag, au

îngăduința de a intra în spațiul sacru al casei. De asemenea, pragul ușii/casei devine locul sacru de a adăposti pentru o scurtă perioadă de timp bucate(colaci, mere, nuci, covrigi) pentru colindători și/sau spiritele bune ale nopții, pădurii și/sau casei.

La Sărbătorile Pascale(de Paști)- ritualul din noaptea Învierii cere ca preotul aflându-se în fața ușilor închise ale bisericii, lovind cu crucea de trei ori, să ceară deschiderea acestora (a zăvorului și a lanțurilor ce-au închis Iadul) ca Hristos- Împăratul Luminii- să distrugă prin moartea sa, moartea omului de rând, înviind. Aici, **ușa** face trecerea dintre lumină și întuneric, viață și moarte, deschiderea ei fiind răspunsul la pregătirea pe care, omul din pridvor, este sau nu hotărât pentru a face pasul ce-i certifică decizia luata, aceea de a se cunoaște mai bine pe sine însuși și a intra.

Construcția noastră surprinde și elementul **arhitectural** unde **ușa** e parte componentă a **casei**, ce are ferestre, camere, cămară, pod, pivniță, acoperiș, scări, dar, mai ales suflet, ea reprezentând **vatra familiei** reunirea acesteia aducând precum talpa casei, trăinicie, siguranță și securitate, rămânând pentru totdeauna, punctul de reper, de referință a membrilor săi și chiar, în momente de neliniști, loc de refugiu. Astfel, **casa** a fost și este comparată ca fiind: centrul lumii, a cosmosului și chiar a corpului omenesc, mai ales că Jung (după Gibson C. 1998), o identifică precum simbol al sinelui, analogie identificată prin:

- fațada este comparată cu persoana;
- încăperile de la subsol reprezintă inconștientul;
- camera de zi este căminul conștientului;
- bucătăria este un loc al transformărilor;
- etajele superioare sunt legate de aspirații și spiritualitate;
- scările simbolizează legătura psihică între toate acestea.

Casa este totodată, locul în care **masca** ce-o purtăm în unele situații, lasă loc adevăratei noastre personalități, recunoscându-ne ca atare și devenind, sau redevenind, noi înșine.

Și-ntr-un asemenea complex, **ușa** reprezintă în arhitectură, deschiderea ce permite intrarea sau/și ieșirea (DEX, 1978).integrându-se în personalitatea construcției clădirii respective, în așa fel încât se poate identifica întru totul.

În asemenea conjuncturi date spre identitatea din varii poziții a cuvântului **ușă** aceasta devine, dar mai ales primește, încărcătura unei **matrice spirituale** făcând posibilă o analiză psihologică mult mai complexă, în paginile ce urmează, dând girul calității și valorii, demersului nostru conceptual.

Capitolul 2

Laitmotivul uşii

-literatură-artă-

Dacă, pentru unii, **uşa** reprezintă calea către omul pe care-l iubim (Fink G.- 2000), apariţia sa ca laitmotiv, nu va mai surprinde pe nimeni.

Întâlnită în **literatura orală sau/şi cultă**, pornind de la **proverbe şi zicători, expresii şi locuţiuni**, şi oprindu-ne la „**Inscripţie pe o uşe**” de Tudor Arghezi, dar neuitând de „**Cu uşile închise**” ale lui Jean-Paul Sartre, vom ajunge şi la „**Uşa interzisă**” de Gabriel Liiceanu, recunoscând disponibilităţile metaforice ale uşii- ca laitmotiv, închizându-se astfel cercul cunoaşterii.

Dacă în primul capitol propus de noi insistăm la un moment dat pe legătura intrinsecă ce se realizează între **casă** şi **uşă** versus **uşă** şi **casă** considerăm că nu este deloc întâmplător, deoarece în cele două proverbe (Proverbe româneşti- 1966), ele se întâlnesc sub forma:

a)- **Uşa** a mea

şi **casa** a ta.

unde ideea de „partaj” apare ca legătură, în sensul în care nu pot intra în casă, dacă aceasta n-are uşă, deci, suntem necesari amândoi, fapt în care, holistic am putea spune: eu sun **uşa**, tu eşti **casa**, formăm **cuplul**, adică, nu se poate unul fără celălalt, **uşa** primind semnificaţia primordială.

b)- **Uşa** deschisă pe oricine primeşte.

fapt ce subliniază importanţa uşii în momentul comunicării, ea fiind deschisă, primeşte pe oricine, dorinţa de acceptare necondiţionată remarcându-se în mod special prin cuvintele amintite anterior, ce semnifică **nevoia de apropiere** a unuia cât şi a celuilalt.

Continuând periplul nostru pe tărâmul **proverbelor**, vom observa că ele se leagă **prin tematica de uşă**, aceasta devenind punct de reper în ideea:

1)- **Banul** e cheia care deschide orice **uşă**.

personalizarea **banului** ca modalitate de a obţine orice, prin interpretarea dată, de **a nu avea interdicţie**, chiar şi în faţa unei uşi, este semnificativă.

2)- **Beţia** e **uşa** tuturor răutăţilor.

momentul în care beţia primeşte similitudinea uşii, ca loc de trecere pentru toate cele rele, fără nici un drept de scuză, faţă de cineva.

3)- **Casa** cu **două uşi** e greu de păzit.

semnifică dualitatea în ideea în care, **casa nu mai poate ține sub control ușa**, atunci când are două, fiind depășită de situațiile pe care neprevăzutul le poate realiza; se creează incertitudinea siguranței, e greu de păzit necunoscând rezultanta.

4)- **Câinele** nu intră dacă nu-i **ușa** deschisă.

având valoarea **cuvântului dat, a încrederii**, (câinele nu forțează intrarea/ușa, negăsind-o deschisă, ori așteaptă pe prag- păzind-o, ori se depărtează revenind în timp), dar și elementul de **interzicere totală**.

5)- Când **sărăcia** intră pe **ușă**, **dragostea** iese pe fereastră.

situația creată nefiind una fericită, deoarece cu toate că dragostea n-ar trebui să țină cont de sărăcie, este interesant cum i se atribuie aici roluri deosebite:

- sărăcia intră pe ușă(deschidere)

- dragostea iese pe fereastră (închidere)

practic una excluzând-o pe cealaltă, chiar dacă, indiferent de situații, dragostea ar trebui să primeze și să fie învingătoare.

6)- **Ferice** de cel ce nu deschide **ușile** domnilor.

este momentul în care se conturează atitudinea celui fără nici un fel de obligații, **de a nu se compromite** prin a ține deschisă ușa domnilor pierzându-și demnitatea.

7)- Cine mai mult **se teme** acela uită **ușa** deschisă.

unde apare ca sursă a fericirii, tocmai **dorința de baricadare**, ceea ce determină o **conduită de risc**(uită ușa deschisă) creând un precedent comportamental cu manifestări neașteptate.

8)- Lacătul nu se pune la **ușă** pentru **hoți**, ci pentru oameni cinstiți.

paradoxală fiind interpretarea în sensul că, subliminal se face similitudinea de **păstrare a siguranței locului prin instrumente** (lacăt, zăvor, cheie) oprind intrarea neaveniților(hoților), asigurându-se protecția obișnuită, dar holistic- hoțul sparge lacătul, omul cinstit nu, atunci, de cine trebuie să mă apăr?

9)- Vorbești de **lup**, și **lupul** la **ușă**.

perceperea fiind aceea a **pericolului iminent** care, neprevăzut de noi, există și păzește din subconștient intrarea pe ușă, determinând apariția unei reacții ce poate fi dată negativă, dar și/sau pozitivă ca rezultată a ceea ce se poate întâmpla.

10)- La **ușa săracului** nu vine nici un câine.

fapt ce confirmă, într-o interpretare holistică, existența în permanență a **ușii închise** în ideea în care câinelui ce scâncește la o ușă,, aceea în cele mai multe cazuri se deschide, neexistând un conflict între ușă și câine, dar în cazul de față, se declanșează așa ceva deoarece **dorința de apropiere nu este creată**, comunicarea fiind exclusă în totalitate.

11)- **Vorbele** cele dulci deschid **ușa** cea de fier.

dovedesc încărcătura pozitivă a rezolvării situațiilor problemă, prin **schimbarea abordării**, reușita fiind întotdeauna cea scontată, adică, aplicarea unei strategii adecvate, duce la evitarea unui conflict, dar mai ales, la o nouă logistică de comunicare și relaționare accentuând în final că și **ușa cea de fier (inaccesibilă) se poate deschide nemaifiind un obstacol** pentru cel ce dorește cu prisosință acest lucru.

Un pas calitativ în ceea ce privește tematica lucrării noastre îl constituie, după **proverbe**, segmentul **expresiilor** și **locuțiunilor** care, (Dicționar de expresii și locuțiuni românești- 1969), aparțin unui fond valoros al spiritualității românești, fiind mărturii ale felului de a trăi, de a gândi și de a se exprima atât de plastic și de dens.

Considerăm ca o datorie de onoare de a nu știrbi din valoarea adâncă și semnificativă a expresiilor și locuțiunilor ce vor urma, de aceea, vom efectua doar transcrierea lor fără intervenția noastră interpretativă, lăsând **ușa deschisă** spre implicarea personal-holistică a fiecăruia dintre cei ce vor lectura aceste pagini, acordându-le dreptul de a fi primii ce vor elabora, de ce nu, judecăți de valoare.

Astfel, din aceeași sursă amintită anterior și având alături de leitmotiv și cuvântul **ușă** transcriem următoarele exemple:

- 1)- A fi ca un **câine** de **uși** multe = a trăi profitând de la mai mulți
- 2)- A se înjura (sau a se certa) ca la **ușa cortului** = a se înjura (a se certa) în mod ordinar fără rușine
- 3)- A forța **ușa** cuiva = a intra cu sila în casa cuiva
- 4)- A **îmbrăca** pe cineva cu **ușa** = a-l da afară, a-l face să plece
- 5)- A-i trânti (sau a-i închide) cuiva **ușa** în **nas** = a refuza să primești pe cineva, a-l expedia
- 6)- A pune **ochii** în grindă, sau a fi cu **ochii stâlpiți** după **ușă** = a fi pe moarte
- 7)- A **strânge** pe cineva cu **ușa** = a sili pe cineva să facă ceva, a-l lua din scurt, a-l constrânge, a-l face să mărturisească.

Ca leitmotiv, **ușa** apare în;

- 8)- A-i arata cuiva **ușa** = a da pe cineva afară, a-l pofti să iasă, a-l goni
- 9)- A bate la **ușă** = a fi foarte aproape, a fi iminent
- 10)- A bate (sau a cere) pe la **ușile** oamenilor (sau pe la uși străine) = a trăi din mila altora, a cere de pomană
- 11)- A da (sau a fi dat) pe **ușă** afară = a goni (sau a fi gonit) de undeva
- 12)- A-i deschide cuiva amândouă **ușile** = a primi pe cineva cu bucurie, cu brațele deschise

13)- La **ușa**...sau la **ușa** = foarte aproape de...

174)- A lăsa pe cineva după **ușă** = a nesocoti, a desconsidera, a disprețui pe cineva

18)- A sta după **ușă** = a nu fi băgat în seamă, a sta deoparte (în societate).

Exemplele ar putea continua, dar, considerăm că cele amintite anterior surprind în construcția lor acea interpretare metaforică dată prin cuvântul cheie **ușă**, laitmotivului realist, importantă fiind puterea de înțelegere a subiectului aflat în situația de a fi aprofundat cu asemenea expresii și/sau locuțiuni într-o anumită conjunctură simbolică dată ușii.

Înaintând gradual, ne vom opri asupra **literaturii culte**, fiind pentru cazul nostru, în speța, reprezentativă povestea lui Tudor Arghezi- „**Inscripție pe o ușă**” apărută în volumul „Versuri” din 1986, unde cei doi **poli-** când **pleci** și când **vii-** susțin **bolta** liniștii casei tale, fapt care denotă că în permanență pe **ușa casei** e nevoie de a fi, **o inscripție** care să atenționeze, dar să și mențină pozitivă **imaginea de sine a TA, stima de sine**, dar mai ales încrederea că, în puterea ființei respective, atât verticalitatea cât și spiritualitatea, pornind de la credința că se pot depăși obstacolele, neuitând că, la tot ce te raportezi se constituie ca nucleul dependenței tale de a nu rămâne singur și a te pierde, adică, **familia-** ca semn al recunoașterii valorii umane și morale, există.

În această complexă contextualitate, plină de atitudini uman-morale ca matrice spirituală, autorul **inscripționează pe o ușă** cele pe care le crede de cuviință, de a avea puterea, dorința și nevoia de a înnobila ființa umană, amintindu-ne:

„Când pleci, să te-nsoțească paza bună
Ca un inel sticlind în dreapta ta,
Nu șovăi, nu te-ndoi, nu te-ntrista,
Purcede drept și biruie-n furtună.

Când vii, pășește slobod, râzi și cântă.
Necazul tău îl uită-ntreg pe prag
Căci neamul trebuie să-ți fie drag
Și casa ta să-ți fie zilnic sfântă.”

Întregul demers atitudinal dintre **a pleca** și **a veni** reprezintă drumul spre **a ieși** și **a intra** pe **ușă**, ea fiind de fapt modalitatea de a interrelaționa cu **cetatea**, dând identitate individului, dar și atenționându-l din timp prin, **inscripția** ce este personalizată, deoarece TU trebuie să îndeplinești și să ai niște virtuți morale care te clasează acolo unde **acceptul** se poate face , de **a fi** sau **a nu fi** al CASEI (al cetății).

Permanenta atitudine față de bine și rău, face ca personalitatea ta să mențină echilibrul între cei doi poli, dând valoare emblematică lui **nu**:

„**Nu** șovăi, **nu** te-ndoi, **nu** te-ntrista”

dorința de a fi învingător fiind evidentă, chiar dacă, viața nu e numai bucurie, Tu, trebuie să lași și să uiți tot necazul pe pragul (locul și spațiul sacru) ușii, știind că neamul, familia, e primul punct de reper și de referință de aceea:

„**Când vii pășește slobod, râzi și cântă**”

deoarece, ajutorul, încrederea, împlinirea, sprijinul, respectul, înțelegerea și acceptarea, vin din echilibrul:

„**Și casa ta să-ți fie zilnic sfântă**”.

Personalizând ușa, poetul, nu face altceva decât să se implice în **mersul unei zile** în care, precum pleci și precum te-ntorci, vei avea sau nu liniștea casei ce te va primi sau nu, lăsându-te să-ți alegi singur atitudinea și/sau comportamentul în așa fel încât balanța dintre bine și rău să fie-ntr-un permanent echilibru.

Dacă Tudor Arghezi i-a dăruit **ușii** o întreaga poezie, de fapt aducându-i un elogiu în a menține balanța echilibrului manifestărilor umane, făcând din **a intra și a ieși din casa ta**, o adevărată artă cu implicații psiho-filosofice multiple, în lumea literelor se întâlnesc și alți autori care, în general, plasează acțiunea sau personajul, **pe pragul ușii** sau/și folosesc geamul (sticla) ca oglindă în a-și verifica, sau expune trăirile, sentimentele (vezi în special personajele lui I.L.Caragiale- începând cu Goe, Ionel, O scrisoare pierdută, O noapte furtunoasă).

Legat de **prag**, ca preambul al ușii, în poezia „**Casa noastră**” de Octavian Goga- editată în volumul Poezii(1907), poetul ajunge a-l pune la îndoială atunci când **casa** se destramă, moare și-și pierde viața, râsul și bucuria, însăși trăinicia acestuia:

„**Și pragul** îmbătrânit
Începe-a-i putrezi stejarul;”

socotind că sfârșitul este aproape, iminent, **ușa** nemaiputând a se deschide spre lumina ce-o întrezărea întotdeauna de după ea.

Astfel pragul ajunge a trece pe răboj și cursul timpului prins în nostalgia amintirilor celor dragi:

„- În **pragul** zilelor demult
Parcă te văd pe tine tată,”

atmosfera fiind trista și apăsătoare, semn că:

„- Ce s-a ales din **casa** asta,
Vecine Niculai al popii!...”

Tot ca spațiu sacru, **pragul** revine și în poezia „**Călugărul bătrân îmi șoptește din prag**” de Lucian Blaga- publicată în volumul „În marea trecere” (1924)- unde are similitudinea **trecerii dincolo**, fiind **locul** în care

ne facem destăinuirea ultimă a vieții fără de moarte și tinereții fără de bătrânețe:

„ **Tinere** care mergi prin iarba schitului meu,
mai este mult pân-apune soarele?”

vrând ca toate cele lumești să le cuprindă-n natura faptelor, dorindu-și doar ca sa simtă de acolo de unde, cum:

„ Umbra lumii îmi trece prin inimă”

totul reintrând în armonia lumii și-a firului de iarbă.

Continuând universul blagian poezia „ **Câinele din Pompei**” din volumul „Din periodice”, surprinde frământările dar și viziunea de apocalips cosmic și personal legat de sonetul ce-a așteptat după spusele poetului, vreo treizeci de ani să apară, venind ca răspuns a unei vizite făcuta în Italia la Pompei, în anul 1911.

Impresionat de zbuciumul și neputința câinelui, **poetul alocă ușii, puterea de-a scăpa victima**, în fond, acea spaimă a timpului, împietrită de cenușă, lăsând speranța încremenită-n timp căci el :

„ Ieșise să scape de norul din **ușă**

de noaptea căzută din munte de foc.”

dar, timpul morții nu-ngăduie, ținând astfel, în materia ei, zeița sorții.

Nu ne-am propus a epuiza subiectul legat de **motivul ușii**, ci doar de a „deschide apetitul” spre cunoaștere și înțelegere a compatibilității dintre literatură și psihologie de-a lungul timpului.

La un moment dat, așa cum, filosofic remarca Mărgineanu N. (2002), în fața tuturor răutăților, cum spunea Miron Costin, ca să ne salvăm viața, ne-am retras la munte. O data cu descălecarea în vale ne-am angajat din nou în spațiul mai lărgit al culturii agricole, la care strămoșii noștri deja se ridicaseră.

Azi trăim însă în spațiul pășării măiestre, despre care Brâncuși a dus solie în lume. În dimensiunea noului spațiu curgerea timpului este sub semnul „Coloanei fără de sfârșit”, care atestă încrederea noastră în viitor. Nu am pierdut încrederea în drama istorică din trecut și avem bucuria rodirii ei în viitorul care ne așteaptă.

Cu alte cuvinte, **ușa** care se deschide spre viitor, lasă să se întrevadă pilda strămoșilor, închizându-se apoi, încrederii și reușitei în soarta aflata în inimile noastre.

Considerată sau nu, un obstacol, în piesa de teatru a lui Jean Paul Sartre (2004), „**Cu ușile închise**”, ușa rămâne cu adevărat ferecată pentru infernul celor trei personaje lipsite de identitate și cu o personalitate îndoielnică, imatură și chiar infantilă, astfel încât, replica lui Joseph Gaucin „Infernul sunt ceilalți”, are acoperire în faptul că „ nu există nici o scăpare, nici o ieșire”, totul rămânând închis.

În această situație, verdictul este acceptat de personaje, **ușile** nu se vor deschide: „Nu-i nevoie de flăcări și smoală, Infernul sunt ceilalți.”, iar ei sunt „ceilalți și infernul” fiecare raportându-se printr-o experiență personală la celălalt, devorându-și neputința.

Inacceptat compromisul pentru cele întâmplare, personajele trăiesc și re trăiesc evenimente, **deschizând și închizând ușile sufletului lor**, cu toate că cele ale infernului (iadului), vor rămâne veșnic închise, neregăsind decât lașitate, goliciune sufletească, ironie, decădere, transformând totul într-o banală urmă a ființei lor ce, încet, încet, se va șterge de pe pământ și din memoria acestuia, fiind cu adevărat personaje lipsite de personalitate, neputând face față încercărilor lumii materiale.

Căci, în imaterialitatea ideii și a lumii, **ușile închise** se pot deschide, dar totuși, calitatea umană și morală a celor trei: Joseph Gaucin, Estelle Rigault și Ines Serrano, le vor ține pe veșnicie zăvorâte, pentru ei, ușile raiului (paradisului), nedeschizându-se niciodată, deveniți astfel, **niște paria** ai timpului și faptelor ce le caracterizează personalitatea.

Concepută ca un alter- ego, cartea lui Gabriel Liiceanu, **Ușa interzisă**,(2002), reprezintă un drept al autorului de a se destăinui, spunând ce poate n-ar trebui să citească cititorul pe care-l face astfel, implicit, martorul „isprăvilor” sale. Se caută cu adevărat prozatorul printre cuvintele închise după **ușa interzisă** și pe care totuși, **ni le strecoară pe sub ușă**?

Este personajul, frustratul care, văzându-se în fața foi albe, „vărsa” totul nemaifacând decantările de rigoare? Se joacă voit cu impertinența cuvintelor considerând tabu formula de titlu a volumului, îngăduindu-și astfel totul?

Retic continuăm a ne întreba: chiar are nevoie azi, autorul de o asemenea **ușă interzisă** știind că a avut și că are în continuare posibilitatea de a o menține în permanență, sau atât cât consideră necesar a rămâne deschisă sau de a o deschide? Cu ce ? Cu **cheia ideii**, dar, recunoscând că joaca începută între paginile cărții „nu adună pe mulți la groapa cu nisip”, mesajul necoturându-se întotdeauna.

Rămâne în asemenea condiții, **ușa** ca laitmotiv, sau devine un **paravan** al neputinței noastre între ieșirea la mal din marea ideilor și concepțiilor pe care, voit sau nu, le putem scăpa de sub control, nemaleprezentându-ne ca valoare și nemaifiind noi înșine, atât de valoroși? Totuși, rămâne de văzut, iar literatura are exemple care concură la o delimitare față de onest și cinstit, aflat în contrapartidă cu bravadă, fanfaronadă și teribilism.

În domeniul **artei**, **ușa** apare ca laitmotiv în momentul în care ea este personalizată și devine o personalitate. Trebuie să recunoaștem că mult mai frecventă ca motiv este **fereastra**, ceea ce subliniază faptul că legătura cu

lumea, se face mai direct în diferite situații, prin geamul sau deschiderea acesteia, personajul aflându-se foarte aproape de lumină.

În cele ce urmează, nu ne propunem așa cum menționam anterior și în cadrul literaturii, de a epuiza întreaga sursă de investigare artistică, ci doar de a semnaliza existența, dându-i valoarea psihologică, **ușii, ca motiv în artă** de-a lungul timpului, punctând situații, experiențe și evenimente semnificative.

E necesar totuși a face remarca deontologică în a nu confunda **ușa** cu **poarta sau/și portalul**, fiecare având identitate specială și specifică și de aceea, exemplele noastre se vor opri strictus sensus asupra prezenței ușii ca motiv în operele unor artiști ai vremii.

Vom începe **periplul nostru pictural** oprindu-ne în zona **flamandă și olandeză** unde sunt încadrați **De Hooch Pieter**- pictor olandez (1629-1683), și **Louis Thevenet**- pictor belgian (1874-1930), care au în tablourile lor motivul ușii. Astfel **Pieter De Hooch**, pictura sa aparține în domeniul casnic, reprezentând în general mama și fiica, stăpâna și femeia de serviciu, surprinzându-le pe pragul casei, sau într-un cadru familial.

În picturile sale, apare deseori o suită de **uși** deschise una spre cealaltă(spre cameră, coridor, curte, grădină), dând astfel perspectivă, subliniind totodată dorința de comunicare prin liniște și lumină, creând sentimentul de frumos și libertate(spațiu deschis). Astfel, în tabloul **Mama**, Genaille R. (1975), „o femeie stă lângă un leagăn; în camera de alături, o fetiță se îndreaptă către o ușă deschisă spre curte. Două tente vii: deschizătura aurie a ușii, culoare roșu- vermillon a haine agățate în cui și a corsajului mamei, stabilesc armonia cromatică.”

La comentariul anterior putem adăuga faptul că spațiul creat de cele două uși, dă siguranță personajelor , chiar dacă cele două (mama și fiica) stau aproape spate în spate, totuși cadrul format prin cromatică, aduce echilibru, accentuat prin mișcarea luminii dintre uși, dând stabilitate momentului creat.

La **Louis Thevenet**, întâlnim aceeași „Foame” după spațiu deschis astfel că ușile-l formează, deschizându-se una pe cealaltă. Chiar dacă după Genaille R. (1975) „pictorul înfățișează de preferință camere goale, deschise spre o altă cameră, sau spre afară, exprimă o nevoie de singurătate și de evadare”, am continua noi, accentuând faptul că, mai ales în tabloul **Armonium**, spațiul persistă ca imagine de sine scăzută, mobilierul este redus și impersonal, iar ușile deschise spre și între încăperi, nu ne fac să percepem o anumită libertate de mișcare, ci din contră, o stare apăsătoare, dată poate și de cheia din broască ce este, de ce nu, preambulul neprevăzutului.

Întorcându-ne la pictura românească ne oprim o clipă la **Henric Trenk** (1818-1892)- pictor de origine elvețiană care, încercă să redea pe

pânză, specificul locului, dar totuși, lipsa unui ușor entuziasm la adresa țăranelor române se simte astfel în tabloul **Casă țărănească**, totul pare trist, anost, personajele nu comunică fiind singure, iar țărancă este pe prag, să deschidă ușa pentru a intra în casă, întreaga poziție a corpului văzut din spate, certificând dorința de evadare, de retragere dintr-o acțiune ce nu există. Aici, **ușa** face front comun cu personajul, intimitatea casei asigurându-i nevoia de liniște, nelăsând vreo cale de comunicare cu restul personajelor împietrite parcă în „mișcarea” lor statică.

Sub o altă „identitate” și dimensiune a valorii artistice, se remarcă pictorul **Nicolae Grigorescu** (1838-1907), la care expresivitatea dată de efect și culoare rămâne reprezentabilă și remarcabilă. Chiar dacă în memoria noastră artistică numele pictorului Grigorescu este asociat cu portretele : țărăncuțelor și ciobănașilor a carului cu boi și a soldaților luptând pe câmpul războiului de la 1878, e necesar să remarcăm și prezența peisajelor și a caselor țărănești.

Astfel, în prezentarea casei, **ușa** își modifică statutul, devenind impersonală, așa încât, de la **Casă la Valea Moșneagului** unde, întredeschisă spre interior, lasă lumina să pătrundă fiind ea însăși invadată de aceasta și devenind, chiar dacă se află în planul secund, personaj alături de țărancă ce stă central. Spațiul din fața ușii este larg, iar pragul accentuat, fapt ce delimitează în macro, spiritualitatea și sacralitatea locului. Tabloul **Curte de țară**, îngustează perimetrul de abordare a ușii prin apariția târnațului (pridvorului), cu stâlpii de susținere ce încadrează și delimitează intrarea în casă, ea rămânând închisă, zăvorâtă, deoarece personajele casei sunt afară.

Ușa-și pierde astfel din personalitate, fiind considerată doar o „anexă” de intrare în casă, fără a crea spațiul sacru de protecție al acesteia.

Și cu toate acestea, avem revelația evoluției **ușii**, în tabloul **Bretonă lucrând**, unde aceasta ocupă locul central. Femeia așezată pe un scaun cu spătar în fața ei, pare a sta înaintea altarului, deoarece prin **ușa** larg deschisă (prevăzută și cu geamuri), natura și căldura inundă încăperea, binecuvântând ființa prinsă în spațiul sacru. Ușa „vorbește” prin dimensiunea sa făcând parte din natură, fiind copleșită de importanța ce i se dă, ea fiind **calea, deschiderea** spre liniște, înțelepciune, împăcare și pace. **Ușa** este un personaj viu în tablou, lăsând ca tânăra femeie să simtă mirosul florilor, să-și vadă hainele pe sfoară, s-audă păsările și să se bucure de lumina soarelui. Chiar dacă e preocupată de lucrul său, ea „pactizează” cu ușa, făcând-o aliata libertății proprii, totul se-ncadrează în jurul ușii: -blidarul , oglinda, vatra, ea având poziționarea centrală pe peretele casei, fiind comunicarea, deschiderea, spre lume și exterior. Ușa degajă siguranța momentului și îmbracă starea optimismului, fiind pata de culoare(verde, auriu, alb) lăsând să-i treacă pragul, însăși natura(viața grădinii și-a curții).

O asemenea abordare artistică, tonică și determină reacții pozitive pline de efect din partea privitorului care, într-o dimensiune conjuncturală, se încarcă pozitiv, ușa fiindu-i cu siguranță, un aliat de nădejde.

Pentru **Theodor Pallady** (1871-1956), străzile și-au avut farmecul și viața lor, având privilegiul de a le fi descoperit bucuriile, tristețile, trăirile și totodată enigmele ascunse de ziduri, uși și ferestre.

Rar deschise, **ușile** din picturile lui Pallady, fac parte totuși din armonia și echilibrul caselor alături de scări și ferestre. Schițate, conturate sau/și îngroșate expresiv, ușile rămân a păstra enigma caselor, rar având o clanță sau un zăvor. Impersonale ele totuși există, pictorul aranjându-le spre viața urbei (a străzii) în tablouri ca: **Strada în Saint-Paul, Stradă în Franța, Case vechi în Montmartre**. Ca o excepție de la regulă, s-ar înscrie tabloul **București- Str. Pictor Grigorescu** unde, casa din prim plan are atât ușa cât și fereastra larg deschise, fapt ce surprinde pozitiv expresia pictorului care creează astfel o „breșă” voita în intimitatea casei de până atunci, lăsând ochiul privitorului de a privi în „cetate”. Și totuși pomul solitar din fața casei, pare a avea calitățile cerberului căruia nu-i scapă nimic, veghea devenind permanentă. Cu toate acestea, casa are ușa deschisă, ceea ce pentru noi, reprezintă o victorie, o analiză a stimei de sine, care imprimă la data executării tabloului o stare de bine autorului, lăsându-i calea spre o exprimare liberă, degajată și neîncadrată de rigori.

Celor de până acum, în panoplia pictorilor, se alătură și **Alexandru Ciucurencu**(1903-1977)- care surprinde plăcut prin expresia coloristică a tablourilor sale. Dintre cele multe, atenția noastră a fost captată de tabloul **Interior** unde, tușele negre ale **ușii**, accentuează deschiderea sa spre necunoscut. Fiind parcă într-o așteptare permanentă a momentului, ușa personalizează interiorul camerei, atrăgând atenția privitorului prin mărimea clanței ce semnifică instrumentul care modifică o strategie. Lăsata întredeschisă, ușa deține controlul asupra încăperii, fiind cea care, prin poziționare, ia sau **dăruiește**: căldură, viață și demnitate spiritului pe care-l delimitează. Ușor muștrătoare, ușa determină poziționarea celorlalte obiecte care gravitează exponențial în jurul ei: rama încadrează ușa cu flori, fotoliul susține ca ofrandă niște cărți, iar masa rotundă, realizează cu cele anterioare, tripticul încăperii.

Totul e în așteptare, doar apăsarea ușoară sau categorică, hotărâtă a clanței, ar schimba șirul evenimentelor, interpunând tăcerii prelungite, comunicarea și relaționarea cu exteriorul. E posibil?

Da, atunci când spațiul ușii întredeschise s-armări, invadând liniștea interiorului. Când? Atunci când totul va fi pregătit.

În acest context, **ușa** apare ca motiv pictural, creând atitudini și comportamente, realizând în final o abordare spre comunicare și relaționare cu cei din jur, astfel încât privitorul s-o poată deschide, intrând în lumea

alter-ego-ului ca o consecință a dorinței de a ști, a cunoaște și a se redescoperi pe sine însuși.

Și tot în artă, **ușa** prinde culoare la propriu, **fiind pictată**. **Ușa pictată** întâlnește încă din vechile timpuri, adună pe suprafața sa: istorii, peisaje, portrete și decorațiuni care o înfrumusețează dându-i personalitate. Ea face parte integrantă astfel din mobilierul pictat al camerei, aducând conotații spirituale specifice cadrului în care se găsește aceasta.

Alături de **ușa pictată**, se află și cea **sculptată** dându-i acesteia solemnitatea de rigoare. Masivă- **ca ușa bisericii**, potrivită **ca ușă a casei** sau/și parte a **mobilierului- ușa dulapului, blidarului**, ea își îmbogățește identitatea prin decorațiunea ce o poate primi.

În primul rând se ține cont de fondul materialului, nimic nefiind întâmplător, Petrescu P. și Stoica G. (1981), de aici impresia certă de degajare, de aerare, de liniște în ultima instanță, obținută prin neaglomerare de motive, prin păstrarea unui echilibru calm între fond și decor. Am putea spune că însuși fondul, rămas liber, are un rol decorativ important în arta noastră populară și, evident, ornamentica mobilierului țărănesc.

În acest context vom găsi frecvent printre motivele ce constituie decorul: linia dreaptă și cercul. Acestea li se adaugă rozeta- legată de anumite credințe străvechi, cât și semnele solare care fac din geometrismul îmbinărilor, un adevărat limbaj emoțional ce întregeste mesajul cuprins în arhitectura ce guvernează exprimarea artistică, în speță a poporului român.

Astfel, dacă ușa bisericii este masivă și impunătoare, sculptura sa este simplă, decentă, venind în concordanță cu sentimentul ce-l însuflă: credință și smerenie. De obicei biserica ne primește cu ușile deschise(și expresia- niciodată biserica nu trebuie să fie încuiată), fapt care creează o stare spirituală deosebită, lărgind spațiul sacru- de la ușa bisericii la ușile împărătești, ce la rândul lor- pot și/sau sunt înnobilate cu decorațiuni picturale și/sau sculpturale, încadrându-se în atmosfera de reculegere, pace și liniște pe care o însuflă întregul cadru eclesiastic.

Întâlnește destul de rar, dar totuși existentă, **ușa casei** ajunge de a fi personalizată astfel încât, arta românească populară, consemnează în acest caz zona Olteniei în care în secolul XIX, sculptura apare pe fața de intrare, și executată din lemn cuprinde într-o geometrie a spațiului deosebită, o mare varietate de motive antropomorfe, zoomorfe, vegetale și geometrice, fapt ce denota apropiere omului de natură, prin frumosul artei. În fața unei asemenea uși, sentimentul celui care o privește și-o mângâie trecându-și palma peste semnele lumii, este de împlinire, siguranță, dar și de o anumită emoție creată de impresia ritualică dată de atmosferă și loc, deoarece și casa trebuie să fie specială, având oameni pe aceeași măsură.

Existentă la blidarele și dulăpioarele de perete, **ușile** au o conformație mai mică, dar fac corp comun cu întreaga decorațiune a mobilierului

respectiv, fiind de fapt mijlocul de a accede într-un asemenea spațiu- uneori greu de delimitat din întreaga construcție. Remarca noastră face referire la perioada secolului trecut când arta populară reprezenta mijlocul de expresie artistică a poporului român, dându-i specificitate prin leitmotivul creat.

Incursiunea noastră reprezintă recunoașterea unei identități metaforice dată **ușii**, percepută ca obiect și cuvânt dar care, personalizată, transmite un **mesaj**, devine o **matrice spirituală** făcând corp comun cu **casa, familia**, ajutându-ne în unele situații, de a ne cunoaște mai bine, făcându-ne, de ce nu, lumea mai vie, mai frumoasă, amintindu-ne totuși, că, ea, poate deschide sau/și închide drumul spre viață, responsabilitatea fiindu-i pe măsură. De aceea, prin leitmotivul ei, ușa ne este atât de aproape.

Capitolul 3

Importanța psihosomatică a cuvântului ușa

- stările declanșate: afective- conflictuale- comportamentale

După demersurile structurale prezentate până acum, de-a lungul lucrării noastre, vom încerca în continuare a surprinde cât mai multe din manifestările psihosomatice pe care o persoana și le însușește/dezvoltă atunci când are de a face cu/sau este pronunțat cuvântul **ușă**. Stările declanșate se manifestă pe un fond care acumulează: trăiri, experiențe, evenimente, atitudini, conduite, comportamente și se pot dezvolta în unele situații sub forma unor deprinderi și/sau percepțe morale. Toate acestea apar atunci când, solicitările cotidiene, încărcătura emoțională, stresul, și adăugăm noi cu aceeași importanță, stilul și calitatea vieții fiecărei persoane în parte, ajung a se acumula în niște dispoziții atitudinal-comportamentale speciale și inconfundabile.

În acest context, creionăm câteva din **stările declanșate** de cuvântul în cauză, astfel:

1)- **afective** = întâlnite mai ales atunci când trăirile și experiențele avute denotă o buna dispoziție, optimism, gândire pozitivă, amintirile declanșând voit asemenea stări de conexiuni realizate, decodificate, crescând stima și imaginea de sine într-un timp și spațiu adecvat.

Putem vorbi de exemplu, de apariția unei siguranțe alocată ușii:

a)- din partea copilului- față de ușa casei și-apoi a camerei sale ce-i asigură intimitate, discreție și încredere, sporindu-i acceptarea în cadrul familiei fără a se crea probleme speciale;

b)- din partea adulților- față de ușa casei și-a camerei copiilor, respect și responsabilitate și chiar acceptarea câteodată, necondiționată, a manifestărilor acestora, amintirea comună fiind aceea care alocă dintre sentimente- dragostea și iubirea față de familie și casă și acestea fiind „epicentru” identității lor la un moment dat.

Totodată siguranța că dincolo de ușa respectivă există o persoană pentru care nutrești anumite sentimente ce duc la trăiri afective deosebite, face ca în unele cazuri, **ușa**, fie:

- să nu existe din punct de vedere psihic;
- să nu reprezinte un obstacol;
- să fie constituită ca obstacol posibil de a fi trecut/depășit;
- să reprezinte o modalitate de îndoială;
- să fie un punct de reflecție,

toate cumulate într-o atitudine, fapt care declanșează reacția scontată. În asemenea situații impactul cuvântului ușă nu declanșează stări care să nu poată răspunde unor comenzi neuropsihice date la nivel superior, creând în general o stare de bine, normală și sănătoasă, ca răspuns la itemul creat sau existent, ea fiind întotdeauna deschisă.

2)- **conflictuale** = regăsite mai ales în momentele ce tensionează relația dintre emițător și receptor, ea, **ușa**, fiind cea care fie:

- nu se deschide;
- rămâne în permanență închisă;
- menține un sentiment de neliniște și nesiguranță;
- nu poate fi abordată;
- nu este abordabilă;
- nu prezintă încredere;

închisă reprezentând poziția sa în relația de comunicare și relaționare necesară a exista la un moment dat.

De exemplu:

a)- ușa sălii de clasă poate intra în categoria conflictelor mai ales atunci când relația dintre profesor și elev vs elev-profesor, nu este deloc una de înțelegere, acceptare și respect reciproc;

b)- ușa camerei adolescentului, atenuază sau nu conflictul, mai ales atunci când „marele neînțeles”, rămâne neînțeles pentru că nu se face înțeles, neștiind de multe ori cum să acționeze;

c)- ușa biroului, când relația dintre angajat și angajator este stresantă „ermetismul” ei, poate și în multe cazuri se și întâmplă, declanșează conflicte care generează acțiuni de nesupunere, fapte care „contabilizează” stările conflictuale ce apar ca un rezultat al: nereușitei, neacceptării, nesiguranței, practic, a lipsei de încredere și a scăderii stimei și imaginii de sine.

Persoana în cauză nu se mai regăsește pe sine, își pierde și ultima speranță de reușită, iar timorarea și stresul permanent, duc cu siguranță, la apariția stărilor conflictuale manifestate la diferite nivele, fapt care în consecință, declanșează comportamente considerate pe drept, deviante, câteodată chiar atipice, **ușa rămânând** de cele mai multe ori **închisă**.

3) **Comportamentale** = apar ca o consecință a nereușitei în atenuarea conflictelor apărute între părți, ușa declanșându-le sau fiind „martora” lor. Astfel, pornind de la conduita de sine, ajungem, la manifestarea comportamentelor deviante mai ales menționate ca efecte ale unor atitudini de acest gen, apărute sub forma:

- a)- furiei:- trântitul ușii de perete;
  - izbirea cu piciorul;
  - lovirea cu pumnii.
- b)- agresiunii:- scrijelirea unor sloganuri sau injurii;
  - lipirea unor afișe denigratoare la adresa anumitor persoane;
  - desenarea unor imagini obscene;
- c)- violența:- spargerea ușii;
  - scoaterea ei din țâțâni
  - distrugerea prin mijloace speciale, pirotehnice,

toate reprezentând manifestări care, existând și fiind declanșate la nivelul și asupra **ușii**, fac din aceasta, un adevărat dușman, pericol, deposedând-o practic, de întreaga sa identitate, depersonalizând-o.

Astfel, **ușa**, ia locul persoanei în cauză deoarece se interpune la un moment dat este un obstacol ce trebuie depășit pentru a ajunge la victimă, ea , asumându-și riscul de a se afla în fața agresorului pe care, situația de a nu găsi locul curat, liber și deschis, îl depășește și acționează ca atare.

Remarcăm faptul că, în starea comportamentală, **ușa dispare** ca efect al neacceptării situației de învins, jucând în cele mai multe cazuri, rolul de „cal de bătaie” în sensul de a „încasa loviturile altora”, fapt care o și particularizează față de suratele ei. De exemplu, se remarcă în acest caz ușile:

- unor localuri publice;
- unor WC - uri;
- unor instituții de stat,

care cumulează stările comportamentale declanșate într-o situație problemă creată, și căruia persoana în cauză nu-i găsește rezolvarea decât sub această formă de atitudine atipică ce poate apărea în cele mai multe cazuri pe fondul unor nereușite, ricoșeul ratașilor fiind foarte puternic.

Se desprind din cele relatate anterior, capacitățile și disponibilitățile **ușii** care implicit, primește din condiția comportamentală a persoanei care:

- o vede/ n-o vede;

- o deschide/ n-o deschide
prin apariția unei atitudini .

În acest context, reacția în lanț declanșează conduita , ceea ce duce în final spre un comportament adecvat, manifestat sub varii aspecte(vezi capitolele ce urmează), ce determină necesitatea cunoașterii, în ideea explicării atitudinii luate de persoana în cauză la un moment dat față de **ușă**.

Retoric ne-am putea întreba: „De noi înșine ne ascundem, sau nu după ușă? De ce oare?”

Și-am putea răspunde dacă am porni de la „Rugăciunea seninătății” care;

„Doamne, acordă-mi seninătatea de a accepta lucrurile pe care nu le pot schimba, curaj să pot schimba lucrurile pe care le pot schimba și înțelepciunea de a vedea diferența”, orice comentariu fiind de prisos.

Capitolul 4

Materialul de confecționare a ușii

-piatră- lemn- metal- sticlă- plastic (termopan)

Este momentul în care ușa se face cunoscută și acceptată, modelându-se după preferința persoanei în cauză, ce-și dorește ca aceasta să-l reprezinte, personalizând-o, făcând apel la **materialul** din care este confecționată.

În acest sens, va trebui să răspundă tuturor cerințelor proprietarului, iar reclama ce vine în ajutorul celui interesat, face astfel încât acesta primește oi informație verificată sau nu, dar reprezentând un punct de plecare. Pentru că informația circulă în sensuri diferite, doar la o accesare simplă și plină de curiozitate a internetului privind curentul ușă- **o găsim și componentă de construcție practică** ca, aflând că:

- a) O singura mișcare și lumea exterioară se închide și se deschide, o nouă dimensiune, a netulburării, a intimității în simbolul cordialității. O singură mișcare și prin ușa deschisă se extinde lumea, prin care ne așteaptă noi posibilități și aventuri.
- b) Ușa păstrează căldura căminului, are grijă de liniștea lui.
- c) Ușa- fiind reprezentanta frumuseții și eleganței prin culoarea, forma și modelul său, conferă căldură și lumină căminului dumneavoastră, în așa fel încât, este componenta valoroasă și decorativă a mobilierului.

Din cele relatate anterior, remarcăm faptul că sunt punctate sub o formă deloc agresivă, avantajele și facilitățile privind achiziționarea unei

uși, reclama creând elementul de securitate și siguranță a locuinței, satisfăcând totodată și gustul estetic, absolut personal al clientului, incitându-l totodată pe acesta, inducându-i subliminal dorința de achiziționare, sau cumpărare a obiectului în casă.

Am dorit a supune atenției această modalitate de prezentare a ușii, deoarece sunt relevante din punct de vedere psihologic, atât caracteristicile acesteia cât și calitățile. **Ușa**:

- este simbolul cordialității;
- păstrează căldura căminului;
- are grijă de liniștea casei;
- reprezentantă a frumuseții și eleganței;

cele enumerate anterior, inducând **clientului** o stare de bine, confort, încredere și respect, manifestate prin creșterea stimei și imaginii de sine, **ușa** putând astfel a face parte din **familia sa**, fiind corp comun al casei.

În aceste situații și acumulând experiență în timp, **materialul** de confecționare a ușii a devenit important, chiar în unele situații, primordial, fiind totodată investit și cu o anumită aură de mister, prin perceperea sa ca semn și simbol. Toate acestea, pornind ..... materialul de confecționat (construit) căruia îi atribuim anumite calități. În acest context **materialul**:

- dă putere;
- dă siguranță;
-]credibilitate;
- impune o atitudine, un comportament;
- indică la un moment dat statusul social al persoanei

ușa fiind confecționată din:

- piatră;
- lemn;
- metal;
- sticlă;
- plastic/ termopan.

Între materialele amintite anterior, două- **lemnul și metalul**- fac parte din cel cinci elemente de bază ale vieții- în concepția filosofiei orientale, adică: **metalul- apa- lemnul- focul- pământul**, toate, existând în (Ionescu V. 1990):

- a)- interacțiuni determinative(de geneză):
  - din metal rezultă apă,
  - din apă rezulta lemn,
  - din lemn rezultă foc,
  - din foc rezultă pământ,
  - din pământ rezultă metal,
- b)- interacțiuni condiționate (de control):
  - focul domină metalul;

- apa domină focul
- pământul domină apa,
- lemnul domină pământul,
- metalul domină lemnul,

nu în concurență, ci în interdependență, creând în final, echilibrul vieții atât materiale cât și spirituale.

Pornind de la toate acestea, materialul se înobilează, reprezentând totodată un punct atât de reper, cât și de referință în evoluția sa istorică ca și element de confecționat: **piatră- lemn- metal- sticlă- plastic**. Astfel, vom porni în periplul nostru de la:

1)- **ușa din piatră** = impropriu numită astfel, ea ne duce cu gândul, inconfundabil, la „epoca de piatră”, dar de fapt, noi o percepem ca fiind o bucată de piatră (ovala, pătrată sau dreptunghiulară), o lespede care, la un moment dat poate **acoperi o intrare** într-un spațiu, acesta fiind: o ascunzătoare, o vizuină în pădure, o pivniță săpată în pământ, o galerie. Rolul unei asemenea **uși** este acela de **pază, protecție**, mizând în special pe **greutatea, mărimea și importanța** materialului (a pietrei). Piatra putea fi luată, fie din munte, fie din albia râului aici apa șlefuindu-i colțurile. O asemenea **ușă** se mai întâlnește azi, dar destul de rar, în curțile satelor sub forma unei „mese de piatră”, (lespede), folosită pentru a susține căldările cu apă, aflându-se lângă fântână sau aproape de bucătăria de vară unde ține loc de masă când vremea era caldă și frumoasă, fiind locul de taifas al membrilor casei.

2)- **ușa din lemn** = Concepută de constructori din material natural, ea conferă calitate, comoditate și căldură fiind înobilată cu trecerea timpului și cu demnitate în spațiul pe care-l formează. La acestea se mai poate adăuga liniștea și siguranța, **ușa** putând să fie construită din lemn masiv și recunoscut prin trăinicia sa – stejarul pentru **ușa de la intrarea casei** sau plina de suplețe și eleganță- **ca ușă de interior**- între camere, din brad, paltin, fag și chiar lemn nobil: cireș, nuc, trandafir. Lemnul este astfel, mai aproape de sufletul omului care se poate refugia în tocul ușii, pe prag, simțindu-i, Pănoiu A. (1977), sentimentele și energiile umane elevate, având puncte comune de cultură și civilizație.

Fie că este construită dintr-o singură bucată sau din mai multe, lemnul personalizează ușa, ea permițându-i, prin atingere, să relaționeze. Materialul în sine, permite încrustații, sculpturi, decorațiuni, înfrumusețând astfel „impactul” pe care ușa îl poate avea asupra unei persoane sau alteia. Ca o concluzie, ușa de lemn, conferă certitudine și greutate cuvântului dat, adăugându-i respect și responsabilitate. O ușă de lemn nu te trădează niciodată, și chiar închisă (închisă) fiind, „te lasă s-o spargi” cu umărul, atunci când este nevoie.

E necesar totuși să remarcăm faptul că, în general, prin construcție, ușa de lemn a acareturilor se deschide în afara, dând larghețe și spațiu, acest lucru întâlnindu-se și la ușile instituțiilor, dar și la casele cu dublă (ușă cu oblon), pe când ușile din casă, se deschid spre interiorul acesteia, creând elementul de intimitate și siguranță. Și să nu uităm că întotdeauna ușile bisericesti (de la intrare, împărătești, diaconești și ale raiului) sunt din lemn, care mistuit de foc , renaște dintr-o sămânță, dominând pământul, și înobilând viața.

3) **Ușa din metal** = Din principiu metalul este rece, dur și inaccesibil, fiind materialul perfect pentru siguranță maximă și protecție în situații speciale. **Ușa** din metal la casă, reprezintă persoana superprotectivă, chiar obsesivă la un moment dat. Duritatea metalului, închiderea ermetica și greutatea de a fi deschisă, face dintr-o asemenea ușă- acceptarea sa ca protecție maximă.

Folosită mai ales în situații unde conferă maximă siguranță, o găsim la bănci pentru seifuri, dar și la penitenciare, ca **ușă obișnuită** a celulelor (camerelor) deținuților. Ușa de fier (impropriu numita ușă) apare în cazurile amintite anterior, dar și în arhitectura populară, o întâlnim la conacele vechi oltenești- sub formă de grilaj la pivnițele de sub casă.

Rigiditate, incertitudine, neîncredere și intoleranță ar putea să se enumere printre calitățile persoanelor ce-și doresc ușa din metal ca parte componentă a casei. Chiar dacă **siguranța și protecția** îi sunt calitățile de bază, spiritual, ușa de fier, nu va fi niciodată plină de căldură, iar de deschis, se va deschide întotdeauna spre exterior holistic făcând remarcile anterior amintite.

4) **Ușa din sticlă** = Am putea remarca faptul că intră în categoria, așa cum atenționează în reclamă constructorii „ce extinde seria posibilităților, izolează și totuși lumina dătătoare de viață se infiltrează prin ea, acoperind cu auriu și iluminând spațiul de viață”. Ușa din sticlă este prototipul stilului cochet, îndrăzneț, bazat pe eleganță și lumină, multă lumină. Este în special o ușă de exterior glisantă, mai ales spre locuri deosebite care au amprente speciale, cum ar fi- spre grădină, piscină, curte interioara și chiar plajă (mare, ocean), „intrare într-un spațiu deosebit, magic”. Rămâne totuși ușa de interior a casei care permite personalizarea camerei, dându-i o anumită accesibilitate prin sticla ce-i asigură unei persoane dreptul de a privi, recepționând și reacționând la tot ce vede, având posibilitatea de a interveni, dacă este nevoie.

Chiar dacă ușa din sticlă dă impresia de fragilitate persoanei, ea totuși creează starea de transparentă, dar și dorința de comunicare și relaționare. Întotdeauna o ușă de sticlă va fi direcționată spre deschidere, vizând noi soluții în rezolvarea unor situații probleme, dar, aducându-și stabilitate prin

demersul constructiv al persoanei care poate interveni/ sau participa la actul de cunoaștere de sine/în sine.

5) **Ușa din plastic** = Apărută mai recent, o asemenea **ușă** se identifică în anumite situații ca un **provizorat** sau „înlocuitor al originalului”, persoana dedublându-se de cea adevărată care este și pe care momentan nu o acceptă.

Este ușoară, fără personalitate și provenind dintr-un tipar, ușa din plastic nu poartă vreo amprentă personală, fiind un obstacol ușor de trecut. Se sparge, se îndoiește și se topește, ușa din plastic semnifică acel „deocamdată e bună/bine și așa” ceea ce se identifică cu o anumită dualitate, incertitudine și provizorat.

O întâlnim rabatabilă și pliată fapt ce-i asigură calitatea de a ocupa unele locuri în gust, mici, care pot marca anumite spații și creează o anumită lipsă de încredere, de aceea, rar este personalizată, fapt ce denotă o implicare minimă sau deloc a persoanei care este într-o continuă așteptare a șansei „de a schimba ceva”, fără să se implice, marcând doar rezultatul.

Poate transmite o anumită siguranță de moment care, la o implicare mai serioasă, cedează precum omul nepregătit și nedorind a face față situațiilor neplăcute.

Tot mai mult folosită și vehiculată astăzi, **ușa din termopan** are tendința de ermetism, închizându-se perfect, fără a lăsa aerului „vreo gură de scăpare”. Întâlnită tot mai des, ea face epocă, existând totuși și situații în care face discordanță cu restul materialelor construcției respective. Imprimă persoanei un anumit confort dar care nu face compromisuri. De o asemenea **ușă** nu te poți atașa sentimental, ea rămânând întotdeauna cea care „iarna ține cald și vara te sufocă”, conducând relația cu persoana în cauză, suprimând-o.

Conjunctura în care a fost prezentată importanța materialului de confecționat ușa, denotă, momentul de personalizare a acesteia, implicând cunoașterea valorii umane făcându-și-o aliat.

Am putea parafrazănd spunând:

„spune-mi din ce material ți-e ușa, ca să-ți spun cine ești!”

Capitolul 5

Rolul accesoriilor uşii

-rama-pragul- balamalele- clanţa- zăvorul- cheia

Alături de materialul de confecţionat uşa, **accesoriile** acesteia sunt cele care o personalizează fiind în multe cazuri în concordanţă cu restul concepţiei de prezentare., Întâlnim astfel, accesorii realizate cu precădere din metal, lemn si plastic.

Făcând o simplă dar importantă incursiune în arta fierului bătut, vom descoperi că pornind de la cui, românul a ştiut să înfrumuseţeze obiectele din jurul său, făcându-le nu numai utile, dar şi plăcute ochiului. În acest sens, Petrescu P. şi Stoica G. (1981), amintesc faptul că „uşile caselor din anumite regiuni fiind împodobite cu aceste cuie ale căror rozete formează un desen simplu pe tăbliile de lemn ritmându-le”, aici fiind încadrate şi clanţele şi balamalele care intră în armonie perfectă cu restul de concept artistic al uşilor.

După ce ne-am oprit o clipă la fierul bătut (forjat) ne întoarcem la celelalte accesorii găsindu-le încadrarea perfectă în compoziţia **uşii**.

Astfel:

1)- **rama sau tocul uşii** = este în general din acelaşi material de confecţionat al uşii şi dă acesteia stabilitate în locul în care este aşezată, adică „intră în cadru”, se potriveşte, ea fiind mai îngustă sau mai lată, încadrând de obicei şi pragul; ca realizare artistică, uşa cu ramă de lemn „suportă” în unele regiuni ale ţării sculptatul pe margini, a brâului, şarpelui sau coloanei, dând măreţie şi demnitate, persoana dorind ca ochiul să se bucure atunci când o deschide (partea artistică apare de obicei la uşa casei în exterior, înainte de a intra);

2)- **pragul uşii** = redat în paginile anterioare (vezi capitolul 1), pe lângă locul sacru ce-l poate crea, mai primeşte şi locuţiunea „a rămâne pe prag”, în ideea în care persoana aşteaptă să fie invitată să intre, iar în cazul în care oferta nu apare, rămasul pe/în prag „delimitează accesul”, comunicarea fiind strictă, impersonală şi/sau la obiect; suportă o oarecare protecţie prin existenţa unui mic tapet, covoraş şi/sau ştergătoare, deoarece fiind considerat ca primul loc de popas înainte de a intra/a fi acceptat, în casă, într-o instituţie sau cameră, reprezintă stadiul de „purificare prin ştergerea picioarelor” şi intrarea curată în încăperea, neuitat fiind gestul pe care îl face mirele, trecându-şi în braţe, mireasa peste prag, intrând astfel pe uşa larg deschisă a casei.

3)- **balamalele**(ţâţânile) = aflate la vedere sau nu, prind uşa în ramă, ele reprezentând atât stabilitatea cât şi rezistenţa la intemperii (spargerii,

trântituri), chiar și atunci când unii doresc „a o scoate din țâțâni”, se poate observa apariția holistică a dezrădăcinării, a neexistenței unui punct de reper și de sprijin în ideea în care rama rămâne solitară când ușa este scoasă din țâțâni; apare ca locuțiune în ideea în care „mă scoți din toate balalamalele/ ai sărit din balamale” spunându-i acelei persoane care nu mai rezistă unei presiuni voită sau nu creată, și clachează (se manifesta violent, ripostează prin agresivitate verbală sau/și fizică); când sunt la vedere, balalamalele au forme și culori diferite înfrumusețând ușa, dându-i siguranță și rezistență.

4)- **clanța ușii** = întorcându-ne în istoria arhitecturii populare românești o găsim realizată fie dintr-o bucata de lemn, dar destul de rar, și mai ales din fier bătut (forjat), fiind întotdeauna în așa fel dimensionată încât să încapă în palmă și să fie cuprinsă cu putere de degete.

O întâlnim masivă la ușile bisericilor, instituțiilor, dând greutate gestului de deschidere, având în unele situații forma normală dreptunghiulară, ușor bombată, de buton, și/sau configurația unor capete de animale (leu câine, șarpe), decorații de plante (frunze, flori), imprimând un anumit stil persoanei care o cuprinde în palmă; tot aici se observa realizarea artistică a părții metalice din jur care poate avea forme și culori diferite, protejând degetele de contactul prea dur cu materialul ușii; de modul de cuprindere a clanței în palma vom vorbi mai târziu.

5)- **zăvorul** = apărut înaintea cheii, este perceput ca închizătoare, confecționat din lemn sau/și metal, asigurând securitatea casei (Ion Creangă- Capra cu trei iezi- iedul uită să tragă zăvorul la ușă, fapt ce duce la periclitatea vieții celor trei, consecința fiind cea cunoscută); tot ca siguranță apar și belciugele (cele două cercuri din metal)- unul înfipt în rama ușii iar celălalt în tăblia acesteia, apropiate printr-un lanț sau sfoară, dau o siguranță în plus casei sau locului respectiv, dar întâlnindu-se și cazul în care, unul singur așezat în mijlocul ușii, ține loc de „ciocan-sonerie” prin care persoana respectivă își face cunoscută prezența sa din fața ușii, acționându-l prin bătaie- - de două, trei ori- așteptând apoi reacția, urmând a mai acționa ca atare.

6)- **cheia** = considerată, Gibson C. (1998), un simbol al deschiderii și închiderii, ea împărtășește simbolismul individual al zeului roman Ianus, zeitatea intrării. În timp ce cheia înseamnă eliberarea și abilitatea de a descuia secrete ascunse, în aspect contrar, denotă încărcare și mister.

Pornind din acest punct, cheia poate găsi/ da soluția sau fi rezolvarea unei probleme, dar asigură și o anumită stare de securitate prin încuierea ușilor. Cu toate acestea, cheia, în accepția aceluiași autor, figurează în multe culturi:

- în creștinism, cheile porților (ușilor) raiului sunt ținute de Sf. Petru (și sunt emblema papală);
- în mitologia greacă, Hecate ținea cheia iadului;

- în Japonia cheia semnifică fericire;
- în iudaism, cheia lui Dumnezeu controlează nașterea și moartea.

Faptul că o persoană se poate folosi de o cheie, aduce un plus de valoare în sensul că „eu dețin puterea”, „mie mi s-au încredințat toate”, lucru ce poate tulbura la un moment dat, echilibrul interior al celui vizat. Cheia facilitează deschiderea, închiderea, asumându-și un anumit risc venit din neprevăzutul ce apare „de dincolo de ușă, de dincolo de cheie”.

Comportamentul față de cheie și întrebuințarea ei pe lângă ușoara undă de mister, fantastic și fascinație, mai poate crea și stări patologice- de obicei fobiile legate de spațiile închise și greu de accesat (claustrofobia).

Și astăzi cheia rămâne un simbol, avându-și propria istorie, doar ce se schimbă recent pare a fi doar forma ei, deoarece ușa se deschide și pe baza de cartelă, de senzori, așa că, în scurt timp s-ar putea să vorbim despre ea, ca o metafora la tot ce „se poate ține sub cheie”.

Confecționată în general din metal, având o funcție practică, cheia mai este întâlnită din metal prețios (aur, argint), bătută în pietre prețioase, fiind de forme și mărimi diferite, mai impresionantă prin formă și material, rămâne cheia de lemn- ca etalon al încrederii și echilibrului, a statorniciei și înțelepciunii umane în ideea în care „doar anumite gânduri pot rămâne zăvorâte și sub cheie”.

Dintr-un asemenea punct de vedere al încărcăturii psihice, accesoriile ușii devin parte integrantă a acesteia, preluând din toate mesajele și interpretările sale. Important rămâne modul în care materialul și accesoriile formează liantul armoniei, dând personalitate ușii, care, la rândul ei, impresionează sau nu persoana din fața sau din spatele ei, jocul de-a „balanța” fiind cunoscut de ambele părți.

Capitolul 6

Mijloace de accesare a ușii

-cheie- yală- cartelă- recunoaștere personalizată- mână- cot-picior

Continuând modalitățile de prezentare a ușii ca element ce ocupă un anumit loc în viața omului, personalizându-se în timp, **mijloacele de accesare (deschidere)/închidere**, se constituie în punte de legătura față de cele ce urmează.

În acest context, e necesar a ne opri pentru o clipă asupra momentului în care omul a avut nevoie de a se proteja mai atent, de a-și facilita pe baza **ușii**, o **maximă siguranță**. Se conturează astfel situații în care persoana:

- a trăit o experiență periculoasă;
- a simțit nevoia să se protejeze;
- i-a scăzut încrederea în oameni;
- s-a simțit în pericol;
- a vrut voit să se izoleze;
- a fost izolată;
- a dorit să protejeze ceva/ pe cineva;
- avea nevoie de siguranță maximă,

iar enumerarea poate continua, atingând acele momente în care sunt subliniate: trăirile, atitudinile, sentimentele și carențele emoțional-comportamentale ale situației respective.

Interesant este de a sublinia faptul că fiecare dintre aceste mijloace de accesare, ocupă pe scara evoluției umane, un anumit loc, codificând o poziție socială sau chiar fiind rezultatul unei dezvoltări a epocii automatizărilor și microcipurilor.

Astfel, dacă despre **cheie** și întreaga ei „poveste romantică” încă se scrie și mai trăiește și astăzi, fiind prezentă din toate timpurile istorice și până astăzi, personalizându-se odată cu ușa și cu materialul de construcție, cele ce urmează, o înlocuiesc sau codifică astfel:

1)- **yala** = Este un mecanism ce se prinde de tăblie și de ramă și care inventat secolul trecut, a constituit elementul de maximă siguranță. Pentru noi are și o importanță psiho- socială specială, deoarece a oferit „educație” ani la rând acelor copii care au crescut cu „cheia la gât” printre blocuri. În acel răstimp, s-au format grupurile, găștile, taberele, prietenii, dar s-au manifestat și primele conduite de risc.

Si totuși copilul crescut cu „cheia de gât”, și-a manifestat în timp, mai multă independență, siguranță, reușind în multe cazuri, să-și rezolve singur problemele ivite la un moment dat.

Ca o particularitate, yala, a fost și încă mai rămâne, mijlocul de protecție pentru **ușa** celor ce trăiesc **la bloc**, fiind ușor de accesat, alocându-i-se deja un loc de „membru al casei”, purtându-se chiar și doua, trei dubluri de chei, ea având rolul de a rămâne „înțepenită” pe loc, ca dovadă și pentru trecerea timpului.

2) **cartela** = Se dovedește pe zi ce trece a fi cel mai modern dar și sigur mijloc de accesare a ușilor ce necesită un grad sporit de securitate. O întâlnim tot mai des deschizând ușa camerelor de hotel, a unor birouri și instituții, răspunzând astfel nu numai unei comenzi sporite de siguranță, dar și celei sociale, ea imprimând într-o anumită situație, deja o amprentă de status.

Devine „imposibilă și enervantă” pentru cei: grăbiți, nervoși, incontrollabili, irascibili, temători și fricoși, în momentul în care „copiază starea clientului”, semnul de acceptare (luminița verde) nu apare, ușa nu se deschide, fapt ce declanșează stări comportamentale și reacții neașteptate, greu de controlat în asemenea situații create.

3) **recunoașterea personalizată** = Se poziționează deja superior cartelei, îmbunătățind practic „rezultatele” acesteia.

Acest sistem de accesare a ușii, se dovedește de maximă siguranță acolo unde, accesul intrării persoanelor este limitat și selectiv, ele având un statut special.

Astfel, **amprentarea** vocii, pupilei ochiului și a palmei, reprezintă „cheia” de accesare a **ușii**. În fața unei asemenea **uși** ce poate fi a unui laborator de cercetare, seif bancar, muzeu, penitenciar, bibliotecă, arhivă și depozit, persoana încearcă un anumit sentiment de respect și responsabilitate create pe fondul statusului social al acesteia, dovedind particularitate în accesarea obiectului ce are calitatea de obstacol. „Doar cei aleși” sunt amprentați, ei putând deveni, holistic vorbind, „oamenii cheie” sau „cheie la purtător”, siguranța de accesare fiind maximă.

Poate exista în asemenea cazuri, eroare umană? Mai ușor recunoaștem inteligența umană dornică de a deschide orice ușă, niciun obstacol nestându-i în cale când vrea să-și demonstreze că poate și chiar să-și satisfacă o curiozitate, „adică chiar crezi că-mi este imposibil și nu pot? Parol, coane Iancule! Parol!”

4) **mâna, cotul și piciorul** = Ca părți componente ale corpului uman, sunt folosite la anumite vârste, ca prim mijloace de accesare ale ușii. **Copii** în general, **împing** cu **mâinile** sau/și întreg corpul **ușa**, ca aceasta să se deschidă ajungând chiar „să plângă pe la ușă” - „Iarna pe uliță” - George Coșbuc. Mâinii în timp i se adaugă **cotul**, întâlnit ca și precedentă, la persoanele care servesc în localuri, ușa de legătură (bucătărie-salon) fiind batantă, folosirea membrelor corpului crescând rapiditatea deplasării acestora. Aceste uși (unele dintre ele) sunt prevăzute chiar cu accesorii

speciale care-i sporesc persoanei rapiditatea mișcării atunci când ea este împinsă(prin împingere). **Piciorul** apare ca mijloc de accesare, în crizele de furie și identitate ale adolescenților și nu numai, considerat prin folosire, ca o înjosire a ușii, ea fiind practic lovită, „încasând bătaie” în locul altei persoane, confundându-i identitatea cu aceasta și suportând consecințele.

Este momentul în care e necesar a sublinia faptul că: **umărul, cotul și piciorul**, pentru persoanele CES (cerințe educative speciale), reprezintă singurele mijloace de accesare a ușii, consemnându-se la un anumit nivel, existența unui handicap, dar și dându-le o anumită **autonomie**, ele reîncercând astfel a se reintegra și resocializa, nerămânând „după ușă”, singure și neputincioase, pozând în veșnice victime neajutorate.

Chiar dacă mijloacele de accesare ale ușii s-au/se modernizat/ează continuu, întrebarea care se pune ar fi: **cui** folosește și **de ce?**, poate în ideea în care schimbările căilor de comunicare și relaționare interumană încep „să se robotizeze”, noi uitând a fi oameni.

Interesant ni se pare a semnaliza faptul că ființa umană pierde din independența sa, din echilibrul sau cu natura devenind pe zi ce trece tot mai robotizată, rapace, dependentă, închisă, introvertită, lista putând continua, cert este că personalitatea ei are impregnate deja manifestări codificate ca antisociale și atipice, concurând dorința de distrugere, instabilitate, invocând răul în locul binelui, așteptând apocalipsa.

De ce apar aceste remarci acum?

Deloc întâmplător, deoarece, dorința de a ne închide cât mai ermetic, de a nu comunica, de a deveni singulari și singuratici, ar trebui să ridice un semnal de alarmă în ceea ce privește comunitatea și raportarea la ea, chiar dacă, paradoxal poate, ne crește coeficientul de inteligență (Q.I.) și devenim superiori.

În fond, de cine trebuie să ne apărăm? Nu doar de râul din noi? Nu noi am creat toate acestea? Când? Atunci când „somnul rațiunii naște monștri”.

Capitolul 7

Importanța mărimii ușii

-mică- mijlocie/potrivită- mare

Întotdeauna omul a avut grijă ca toate lucrurile să-l reprezinte punându-și amprenta pe ele(înfrumusețându-le- realizarea artistică, utilându-le), personalizându-le atât cât i-a stat în putință. Ajungem în acest aliniament a celor enunțate anterior, de a parafraza dictonul „uită-te la ușă și știi cu cine vorbești/ai de-a face”.

Astfel, în calculele construcțiilor indiferent de întrebuințarea lor, dar unde intrarea se face printr-o **ușă**, aceasta a suportat o anumită **mărime/dimensiune**, care i-a dat sau nu importanța scontată.

Dacă, am face o anumită analogie și ne-am întoarce în istorie, ne-am aminti cu siguranța că **romanii** își construiau drumurile, având lățimea a două care romane alăturate (să-l poată parcurge trecând unul pe lângă celălalt), facilitând înaintarea lejeră pe calea de acces aleasă.

Din acest punct de vedere, făcând apel la înțelepciunea de meșter a poporului român, vom regăsi motivația sa legată de **mărimea ușii**, spunând că aceasta „trebuie să fie de-un stat bun de om și ceva pe deasupra (pentru înălțime) și cât să te cuprindă bine și-un lat de palmă pe margini (pentru lățime), ea făcându-se după om și după casă”.

Pornind de la aceste „verdicte” putem recunoaște un ansamblu arhitectural al construcției , mărimea ușii care face corp comun cu clădirea în speță. Astfel întâlnită ca mărime, **ușa**:

- 1) **mică** = închide și deschide un spațiu mic, întâlnită de obicei la anumite acareturi (cotete), iar în casă, folosită pentru anexe- (baie, cămară, pod).

Un loc aparte și nelipsit de importanța îl reprezintă **ușa** de intrare la Biserica Nativității din Bethleem, care a apărut în locul portalului, ca să nu mai dea voie barbarilor să intre cu caii (călare) în interiorul bisericii. Această ușă mică semnifică o personalitate aparte, chiar dacă are înălțimea de aproape doi metri și lățimea de o jumătate de metru, trebuind întotdeauna să te apleci ca să poți intra (pragul e înalt) creându-ți și un sentiment inconștient de supunere și smerenie, datorat faptului că menirea sa de a fi deschizătura, crăpătura, prin care raza de lumină te poartă spre credință, descoperind dumnezeirea. Impune respect, reculegere, iar persoanele care-și îngăduie a intra pe ea în biserică, își solicită indirect recunoaștere și pioșenie față de un gând omenesc avut cu multă vreme în urmă „a pângări un loc sfânt intrând călare pe un cal”.

Ajunge astfel „a da Cezarului ce e al Cezarului”, o asemenea **ușă** făcându-ne a îngenunchea.

- 2) **mijlocie/potrivită** = o întâlnim la majoritatea caselor și a clădirilor ce-o au în configurația lor. De obicei este particularizată atât prin materialul de confecționat cât și elementele de identitate ale persoanei căreia aparține.

Întâlnită de obicei ca ușă de interior, după mărimea sa creează un ambient plăcut, intim, determinând apariția unui spațiu securizat. În unele cazuri lipsește chiar și pragul, trecerea fiind efectuată fără probleme, persoana nemanifestând îndoieli privind acceptarea sa, sau nu, într-un anumit cadru.

- 3) **mare** = poate lua câteodată înfățișarea unui portal, este grea, impunătoare, confecționată din materiale diferite, cert este ca impune persoanei aflată în fața sa, o anumită atitudine. O întâlnim de obicei la instituțiile statului care vin în contact cu cetățeanul (primării, spitale, judecătorii, etc.), determinându-i comportamentul- prin severitate și îngrădire a accesului, cât și cele care adăpostesc manifestări artistice- concerte, muzee, galerii, săli de spectacole și artă cinematografică.

Și totuși acesta (ușa mare) făcea corp comun cu vechea casa boierească, conacele impresionând prin boltă și ușa de la intrare, având în fața sa și peronul. Fie că e formată dintr-o singură bucată sau două, se deschide în lături și/sau este glisantă, ușa mare creează un spațiu ce, în general începe sau continuă un hol, un antreu, un coridor, dând utilitate, importanță și personalitate locului respectiv.

Cum te simți în fața unei asemenea **uși**? În general, mic și copleșit de mărimea și importanța ușii.

Și-atunci punem întrebarea:

Ajunge să primeze înțelepciunea în fața mărimii unei ușii? Ca psihologi am spune- da, iar adăugând, simplul cetățean ar filozofa: „depinde de ce-i după ușă”!?

Capitolul 8

Implementarea sentimentului de siguranță a ușii

- sistem de securitate- pază- existența/inexistența ușii

Sentimentul de siguranță fizică și psihică, i-a implementat omului un comportament determinat de dorința de a face față unui obstacol, unei situații probleme, reușind a controla momentul respectiv.

Un aliat în acest sens se pare că este tehnica, deoarece a reușit și reușește să implementeze sisteme de securitate și siguranță, tot mai sofisticate dar care, răspund doar cerințelor momentului. În perioada pe care o trăim astăzi, suntem poate mai mult ca oricând, dependenți de siguranța și securitatea noastră personală, uitând de relația dintre semeni și de iubirea aproapelui nostru.

Toate acestea ne dau un sentiment sporit al controlului și puterii, făcându-ne în propria noastră imagine, imbatabili. Astfel, deținerea controlului și arta manipulării, distorsionează atitudini și comportamente, ajungând chiar de a depersonaliza subiectul în cauză.

Și cu toate acestea, omul își „înarmează” **ușa**, făcând-o de netrecut pentru unii, inaccesibilă, ea devenind doar importantă și mai puțin „sentimentală”.

Astfel, **ușa** poate fi dotată cu:

1)- **sisteme de securitate** (senzori, televiziune cu circuit închis), fapt ce-i sporește în ochii celor ce trebuie descurajați, puterea și inaccesibilitatea. Cunoașterea cifrului, a codului de acces, poate „dezamorsa” sistemul, permițând intrarea. Vizualizarea celui din fața intrării/ușii, adaugă un plus dreptului acestuia de a depăși/trece obstacolul, permis doar în cazul unei atitudini corespunzătoare. O asemenea persoană își asumă o anumită responsabilitate, știind că trebuie să facă față unei încercări/unui examen, „contabilizându-i-se” reușita.

Cel din spatele **ușii** își dorește confortul netulburat, știind că investiția (nu întotdeauna cea materială, dar mai ales cea psihică) a meritat din plin. Siguranța spațiului său intim, prin tehnică și nu sentimente, trebuie să ne ridice semne de întrebare.

Oare nu mai avem, s-a terminat încrederea în mine și în semenii mei/ai noștri, sau timpurile/vremea, mă obliga să recurg la așa ceva?

2)- **paza ușii** = comportă o interpretare aparte dată de „mijlocul” de pază. Astfel, începând, din vechime, de la ușa lăsată neîncuiată și în paza lui Dumnezeu, (că hoții n-o calcă) alocând încredere nelimitată străinilor și apropiaților de orice fel și până la mătura prinsă în clanță ca semn că

stăpânul casei nu este acasă, imaginea și stima de sine au fost ridicate și susținute de comunitate.

După o vreme, pe pragul ușii, mai ales de la intrarea în casă, s-au instalat și-au pus stăpânire pe „teritoriu”- animalele aflate în preajma omului: câinele și pisica. Acestea, în anumite situații, au devenit/devin stăpânii cu drepturi depline ai casei, anunțând/înștiințând, dacă e cazul, de prezența intrusului.

Comportamentul unor astfel de „paznici-sisteme” dau putere de cerber celui care-și exercită dreptul la... pază, existând totuși relația de comunicare cu stăpânul (nu i se spune proprietarul) casei. Ce facem cu găștele? Le lăsăm să păzească Capitoliul, sau le considerăm „sonerii umblătoare și înaripate”?

În timp paza evoluează, instituțiile în drept fiind păzite armat, (bănci, penitenciare, unități și baze militare) personalul specializat reușind să facă față unor situații speciale- create mai mult sau mai puțin intenționat (atac armat, evadare, revoltă, nesupunere, atac nuclear, atac chimic, cu bombă, etc.).

3)- Mai există situația paradoxal creată de noi înșine, **de a face abstracție de existența sau nu a ușii**. Apare fenomenul în momentul în care, determinarea este psihică și se leagă de raportul nostru cu cei din jur, așa cum ne putem crea ziduri imaginare, așa și ușa în imaginație, există sau nu există, se deschide sau nu se deschide, permite sau nu permite nimic sau nimicul.

De ce avem nevoie de a ne crește „doza” de siguranță personală? Poate datorită faptului că nu mai știm ce e iubirea între oameni, iar acest cuvânt- om- ni se pare pe zi ce trece mai anost, necunoscut și fără mesaj, neavând motivația momentului.

Capitolul 9

Personalizarea uşii

-cartea de vizită- vizor- interfon- inscripții- decorațiuni-opere de artă

Dintotdeauna omul și-a dorit să-și **personalizeze** locul în care trăiește și muncește, în așa fel încât nici ușa nu a scăpat de așa ceva.

Astfel, ușa plină (cu tăblia întregă) sau/și cea cu geam (încrustat cu vitralii, fier forjat sau sticlă colorată) prind în compoziția lor câteva elemente ce-o personalizează și anume:

1) **cartea de vizită** = făcută sau nu la locul de muncă și cuprinzând elementele firmei, ocupă de multe ori locul special de pe ușa. Tot sub o asemenea formă de identitate, apar doar inițialele numelui sau numele familiei, doar ca un simplu semn de recunoaștere. De mărimi diferite ele „suportă” și ambițiile proprietarului ca cei din jur, (vecinii de palier, scara de alături, de peste drum) să știe cu cine au de-a face, putem vorbi chiar de un anumit complex de inferioritate sau, de ce nu, de superioritate a acestuia față de restul lumii.

Așezată de obicei deasupra vizorului, face ca acesta să completeze imaginea **ușii**, ce ne transmite mesajul „uite cine stă aici, așa că nu intra orișicine, vezi ce faci și cum te porți”!

2) **vizorul** = este considerat ochiul vigilent al **ușii**, creând persoanelor de „dincolo” siguranță și putere de decizie, având posibilitatea de a vedea persoana în cauză. Rămâne să decidă singură sau silită de împrejurări dacă acceptă sau nu o terță persoană.

Numit și „lunetist”, vizorul acoperă vizual un anumit spațiu de securitate din fața ușii, fiind cel ce stabilește regulile atât pentru cei cunoscuți cât și pentru noii neaveniți.

Pentru cel ce așteaptă în fața ușii și știe că este observat/studiat, pe îndelete, sentimentul nu-i creează întotdeauna o stare de confort, ci se întâmplă și reversul, identificată mai ales prin nesiguranța și instabilitatea materializate la un moment dat. „Radiografierea” prin vizor nu dă „bine” întotdeauna, persoana în cauză având impresia că este în permanență controlată, scăzându-i stima de sine.

Ce face proprietarul? Se uita în continuare prin vizor, fiind ferm convins ca a depistat neregulile în înfățișarea și comportamentul celui alt, ușa rămânând închisă.

Când se deschide? Atunci când învinge încrederea de sine, atât de-o parte cât și de cealaltă a ușii.

3) Dacă vizorul este folosit pentru ochi, **interfonul** identifică vocea, dând verdicte. Interfonul are capacitatea atât de a selecta persoanele cât și de a le permite sau nu intrarea în imobil. Nu toate persoanele se simt bine în fața interfonului deoarece îngrădirea de exprimare a personalității lor, după propria părere, este evidentă, văzându-și astfel, restricționat și câmpul de mișcare.

Pentru unele persoane, folosirea și existența interfonului, dă bine la „imagine”, ele fiind considerate importante, uneori chiar și nu mai din punctul lor de vedere.

Oricum, interfonul impune limite de mișcare dar și de expresie, ținând totul sub control, asigurând astfel și în acest mod, securitatea celor ce se află după ușa închisă.

4)- **inscripțiile** = le percepem în cazul de față ca niște – **anunțuri tip avertisment** (în mai puține cazuri- nu) care supun atenției unei terțe persoane, intrarea acesteia într-un spațiu privat cu acceptul sau nu al persoanei în cauză. Întâlnit, sistemul la camerele de hotel unde enunțul ne atenționează că: „momentan ocupat”, „nu deranjați”, se complică în mesaj și motivație, prin apariția mai nou, stil modă, pe ușile de la camerele adolescenților- fiind în general agresive, ajutându-le și imaginile care li se alătură, ele regăsindu-se sub forma: „strict interzis, nu intra fără chemare, pleacă, lasă-mă, mă deranjezi, nașpa, taci cu hotărâre, etc.”, lista nefăcând decât să adune stările și trăirile afectiv- comportamentale a celor aflați într-o permanentă căutare de modele, roluri și identități.

Rar, asemenea uși rămân deschise, iar colocatarii dornici de musafiri, sau puși pe-o discuție mai serioasă în care cu siguranță, unele răspunsuri se află....după ușă.

5)- **decorațiunile** = sunt prezente în general în timpul sărbătorilor (Crăciun, Paști, evenimente speciale ale familiei, sau anumitor persoane), fiind considerate ca semn și manifestare de bucurie, exuberanță, dorință de viață și-o adevărată stare de bine. Așezate central pe ușă, ele codifică sentimentul celor care le-au agățat, cu precădere, prin exteriorizarea sentimentelor afective pe care le trăiesc (în general cele pozitive) apărând: aranjamente florale, coronițe, brăduți ,verdeață, luminițe ce continuă „jocul sărbătorii” din curte sau de pe fațada casei sau clădirii respective.

Este cunoscut deja că la **ușă**, pe timpul sărbătorilor de iarnă să se atârne vâsc, obligându-i la gesturi tandre și pline de iubire, pe cei ce-i trec pragul, fiind un semn de noroc și chiar normalitate.

Dar, tot ca și decorațiunea întâlnită și azi în anumite regiuni ale țării este „fundă neagră” (cârpa neagră) așezată deasupra ușii de la intrarea casei care va sta acolo un an, semn că de acolo „a plecat cineva la stele” și că întreaga casă, implicit ușa, jalește.

Important rămâne ca atare gestul făcut de noi, prin care, personalizam obiectele din jurul nostru, în cazul de față ușa.

6)- **opere de artă** = sub forma picturilor și/sau sculpturilor (amintite într-un capitol anterior) apar mai ales în mediul eclesiastic, cunoscute fiind scenele cu Buna Vestire pictate pe ușile împărătești, cât și bazoreliefurile, sau motivele geometrice- arhitectural concepute, ce acoperă în general ușile bisericilor, catedralelor, a unor muzee, biblioteci sau case vechi (conace, case boierești, castele). Pictura aplicată direct pe tăblia ușii, personalizează cadrul și atribuie locului, un element aparte, acela al frumosului, atrăgând la un moment dat toate privirile din jur, prin mesajul pe care-l transmite.

Personalizată, **ușa** își trăiește viața ei, chiar dacă mai scârțâie câteodată, semn totuși că ar avea nevoie de o oarecare întreținere.

Da, ușa se îngrijește: i se ung balamalele, i se spală rama și tăblia, se curăță și-apoi lustruiește clanța și mânerul, astfel încât, primenită, ea să reprezinte și ceea ce nu se vede de după, deschizându-se doar atunci când trebuie.

Oare, de ce o fi luat Păcală ușa-n spinare atunci când i s-a spus „să tragă ușa după el”? Oare de drag, de nevoie, sau de neștiință? Dacă piatră filosofală avem, oare „ușă filosofală” nu?

Capitolul 10

Impactul uşii asupra persoanei

- copil- adolescent- adult- bătrân- clinic sănătos- bolnav

Demersul nostru cognitiv a cuprins în cea mai mare parte, până în acest moment, elementele care ne-au condus spre/la **uşă**, din varii direcții și sub forme diferite.

Acum, e momentul de a observa, codifica și apoi decodifica, relația care se stabilește între **uşă și o persoană** versus **persoana și o uşă**, facilitând astfel cunoașterea unor noi atitudini și conduite comportamentale, cunoscându-se cu certitudine că și una și cealaltă se influențează reciproc, având totodată, puncte de atracție dar și de respingere, situația (momentul), jucând un rol important.

Cu aceste cuvinte, **ușa** face parte din instrumentarul de expresie al ființei umane, fiind cea care este prezentă chiar și în evoluția dezvoltării acestuia, deținând în unele cazuri, locul cunoașterii.

În cele ce urmează, vom încerca a desluși, dar și înțelege, caracteristicile pe care **ușa** prin **impactul ei**, le are asupra unei persoane, identificată ca și (unele elemente au fost surprinse și în capitolele de până acum, în context):

1)- **copil** = pentru el, fie că este fetiță sau băiat, **ușa** reprezintă un obstacol destul de greu de trecut. La primul contact, ușa este ceva uriaș, de neatins, iar „drumul” până la clanță, reprezintă o adevărată „aventură”. Când o găsește deschisă, are tendința de a o împinge (când nu ajunge la clanță), bucuros că a învins un obstacol.

Și-o face „prietenă” atunci când o desenează, o folosește pentru expoziția lui de desene, pentru mesaje scrise, dar, mai ales, se „joacă” cu ea, ascunzându-se „după ușa”. Există și momentul de supărare, când, „pactul” lor de înțelegere dispare, iar lovitul chiar isteric cu picioarele ia locul mângâierilor. Ea este cea care închisă, interzice anumite lucruri, copilul nemaiajungând a se manifesta așa cum dorește.

Practic, **ușa** participă de la această vârstă la amprentarea unor trăiri și stări emoționale, decodificând apoi identitățile legate de creșterea sau scăderea imaginii și stimei de sine. Totodată, ușa „lucrează”, la elementul de încredere, dar și de comunicare și relaționare, asigurându-i unul din cele mai importante secvențe, la această vârstă, cel de siguranță, cunoscută fiind expresia: „Nu deschizi ușa la nimeni”, „La persoane necunoscute (pe care nu le știi) nu le deschizi ușa”, sau „Ușa rămâne închisă până vine mama sau tata”.

În asemenea condiții, ușa poate deveni și „vorbitoare” ținând, în dialogurile imaginare ale copilului, loc de prieten. Poate că aici părinții ar trebui să-și pună un semn de întrebare, nu în sensul „da nu-i lipsește nimic, i-am dat de toate, are ce-și dorește”, ci, „de ce” prefigurându-se deja carențele afective, copilul având nevoie de ființe în jurul lui cu precădere umane, iar în extremis „însuflețind” un obiect (atunci când în dezvoltarea sa a trecut aceasta perioadă) fenomenul acesta ar trebui să ne dea de gândit.

În fond, copilul atenționează asupra unei situații problemă creată, pe care noi, avem datoria ca împreună s-o putem rezolva, fiindu-i aproape.

2) **adolescent** = acesta pare cel mai înverșunat în fața, la vederea sau în folosirea **ușii**, deoarece în marea majoritate a cazurilor, o tratează impersonal, ca neexistentă sau doar ca o posibilitate „de a închide” un spațiu tabu. De aceea, cea mai reprezentativă ușă în acest caz, o constituie cea a camerei sale care, spre exterior „suportă” inscripții, anunțuri, ca prim pas în cunoașterea vulcanică a vârstei adolescenței, dorind din start, singur să se personalizeze, atât prin mesaj cât și prin culoare, iar în interior este folosită ca simplu cuier, agățător pentru haine, sau „roată a norocului” la țintă. Sunt situații când „face front comun cu pereții”, și vor fi lipite pe ea, postere la modă (mașini, vedete, staruri, formații muzicale, curente, etc.) fiind provocatoare, incitante și chiar instigatoare prin mesaj și culoare, reprezentând instrumentul de manifestare a nonconformismului, dar având și substratul unui semnal de atenționare asupra unei probleme a adolescentului. În multe situații, el atrage atenția atipic (prea liniștit, prea cuminte, excesiv de...) identitatea venind câteodată prea târziu , când „joaca” a devenit serioasă și a clacat.

Adolescentul este violent fața de ușă, trântind-o de perete, rupând-o, scrijelind-o, lovind-o chiar cu mâinile și cu picioarele, manifestându-și și consumând astfel, o anumită stare de revoltă, de nesupunere de nonconformism. Chiar dacă o consideră de multe ori ca „sac de box”, adolescentul, în cazuri limită, revine la starea inițială a ușii, aceasta protejându-l, asigurându-i securitatea și siguranța. Fiind cunoscută ca o etapă de veșnice căutări, neliniști, izbucniri, vizând noi experiențe de viață, prin toate acestea, ușa ajunge a eticheta adolescentul, parafrazând „spune-mi cum o trântești, ca să-ți spun cine ești”. Am mai putea sublinia faptul că el, are nevoie de spațiu de desfășurare și exprimare, de deschidere, de aceea ușa, cea care închide, trebuie să dispară, este obstacol, inamic, iar carențele nu numai afective, ci și socio- educative își pun amprenta în asemenea situații, identificându-se. Deseori negația adolescentului este afirmație și invers, cert rămânând faptul că adultul trebuie să investească încredere în el. Să și-l apropie, mai ales c-a trecut și el printr-o asemenea etapă, are experiență și poate contracara anumite situații problemă, ajutându-l a nu-și face dintr-o manifestare rebelă (de scurtă durată), un permanent stil de viață, ușa dintre cei doi (metaforic vorbind) rămânând întotdeauna închisă.

3) adult = am putea remarca existența unei anumite normalități în „folosirea” ușii, atât din partea femeii cât și a bărbatului, aceasta fiind agresată doar în momentele de ceartă, neînțelegeri, frustrări, sau tensiuni apărute pe fondul unei violențe domestice. Ușile care aparțin casei se află în grija familiei, astfel încât, ele au parte și de decorațiuni interioare, practic, îngrijiri speciale.

În schimb, se poate remarca „presiunea” pe care bărbatul și/sau femeia o exercită la deschiderea și/sau închiderea ușii. Apăsarea clanței cu putere de către un bărbat, codifică atât siguranță, încredere, stabilitate, cât și dorința de a-și manifesta puterea și exprima ultimul cuvânt, având dreptul la decizia finală. Așa cum unele persoane sunt cunoscute după „călcătură” (apăsarea și rezonanța pașilor), așa ajung altele să-și imprime stilul și statutul prin modul de apăsare a clanței, la închidere și la deschidere, fapt întâlnit atât la femei cât și la bărbați.

Și cu toate acestea, cel mai dureros impact al ușii asupra adultului este atunci când , (dar să n-ai privilegiul acesta) „ți se închide/sau închizi tu cuiva ușa în nas”, fapt ce denotă imediat, absoluta excludere a persoanei respective dintr-un anumit mediu privat și nu numai, determinând reacții, uneori neașteptate, atât dintr-o parte cât și din cealaltă.

4) bătrân = are în general nevoie de protecție, fapt ce determină un anumit comportament, manifestat în unele cazuri prin: reticență, teamă, neîncredere, frică, neputința de a-și rezolva singur o situație problema sau nu. Persoana în vârstă are nevoie de siguranță, deoarece „starea sa de imunitate” scade, și nevoia de ajutor este mai frecventă ca până acum. Pentru o asemenea persoană, **ușa** face parte din „planul de protecție”, fiind deseori ferecată, încuiată, chiar existând situația de baricadare în fața necunoscutului și-a fricii, apărând expresii ca: „să nu mă găsească nimeni”, „să nu mă afle nimeni”, „să nu mai știe de mine”, elemente ce denota în unele momente, apariția stărilor de panică, boala psihică fiind în anumite cazuri destul de aproape.

Unele persoane în vârstă își manifestă neputința de a închide și deschide o **ușă**, aceasta rămânând în situații speciale- „pe poziție”- adică întredeschisă, asigurând un anumit spațiu de mișcare, facilitând comunicarea și relaționarea fără restricții de nici o formă.

Apare situația destul de frecventă ca ușa să fie protejată de asemenea de proprietari, fiind „înzestrată” cu o falsă ușă din material transparent (tifon, plasă din mărgelile din lemn, plasă din plastic) care facilitează comunicarea cu exteriorul când e nevoie de spațiu de a lupta împotriva căldurii, insectelor (mai ales din bucătărie), ajungând a fi astfel, personalizată.

Oricum, persoanele în vârstă, își doresc o ușă trainică, făcându-și-o aliat în vremea lor de neputință, cheia fiind de cele mai multe ori elementul

de responsabilitate maximă. Rămâne, legat de aceste persoane, veșnic deschisa „ușa” sufletului lor, fapt ce determină apariția anumitor situații în care, pentru nepoți, „casa bunicii” se constituie în adevărate puncte de reper ce-si pun amprenta pe o evoluție sănătoasă a vieții celor mici care au avut prilejul de a le „deschide ușa”, apreciindu-le adevărata valoare.

4) **clinic sănătos** = apare această identitate a persoanei, ca un preambul al capitolelor ce urmează, cunoscut fiind faptul accepției că:

a) normalitate = sănătate = apt

b) anormalitate = boală = inapt,

ceea ce obligă la o anumită recunoaștere a unor manifestări apărute într-o asemenea conjunctură dată.

Astfel, normalitatea și anormalitatea „oglinzi paralele” care totuși „au un punct comun”, anume, capacitatea omului de a trăi în armonie și de a manifesta atitudini în dezacord cu dezvoltarea ființei umane (Pașca M.D.-2007).

Persoana sănătoasă nu manifestă accese de furie și acceptă ușa ce delimitează spațiile închise fără a-si deteriora sănătatea. Își cunoaște atribuțiile și se comportă ca atare, amintindu-si chiar și situațiile în care:

- bărbatul ține ușa femeii și-o lasă să treacă;

- persoana mai tânără dă „prioritate” la ușa, persoanelor mai învârstă, cert fiind că funcționarea codului de bune maniere, este un atu al persoanelor clinic sănătoase (după părerea noastră).

6) **bolnav** = capacitățile ce răspundeau până la un moment dat comenzilor SNC, se deteriorează, astfel că vorbim în timp de acea anormalitate, substituită bolii și inaptului, fapt care concură spre apariția dizarmoniilor și apoi a dizabilităților funcționale.

Apare disconfortul ca prim semn al disproporției chiar și ambientale, astfel încât, o asemenea persoană, poate fi deranjată de orice și de oricine. Nu suportă observațiile, este intolerabilă și supusă în permanență unui stres, de aceea și față de **ușă**, are comportamente diferite, (fie că n-o poate deschide/închide, nu o apără, o apasă, nu-i dă siguranță, etc.) identificându-se starea maladivă în formă incipientă.

Sub asemenea perspective impactul ușii asupra persoanei, cât și comportamentul, va fi evident, el purtând matricea unei identități personale și personalizate, ce poate avea la un moment dat, conotații dizarmonice.

Capitolul 11

Comportamentul uman fața de ușă

-casă- instituții- mijloace de transport- loc de muncă- locații turistice- varii

Am considerat și considerăm și în continuare pentru noi, ca fascinant comportamentul uman față de o **ușă** și de aceea, neastâmpărul creator, a dat și dă viața acestei cărți, numită, din punctul nostru de vedere ca „psihologia ușii”, revenindu-ne nobila misiune de a fi ..... **ușieri**.

Întreaga noastră incursiune și-a avut un demers constructiv valoric, ce rezidă din pașii cognitivi parcurși până în acest moment. Astfel, dacă am cunoscut **ușa**, „din punctul ei psihologic de vedere” implementându-ne nouă o conduită și un stil de abordare, e momentul de a ne verifica nouă înșine, stările atitudinale, volitiv-emoționale, conflictuale, comportamentale și moral etice, dar nu în ultimul rând și estetice pornind de la perceperea **ușii** ca obiect, instrument și chiar fenomen, ca făcând parte din „viața noastră cea de toate zilele”, fiindu-ne indispensabilă.

Dacă în periplul nostru am accentuat în nenumărate rânduri (vezi contextul), că **ușa** este parte componentă a **casei (1)** înnobilând-o, particularizând-o, identificând-o și chiar personalizând-o pe cea de la intrare cât și cele de interior, ne vom opri în continuare asupra celorlalte situații care, la rândul lor, creează atitudini și conduite comportamentale aparte în contextul dat.

Astfel: **ușa instituțiilor (2)**, comportă unele subdiviziuni concepute de noi sub forma atribuțiilor pe care le invocă aceasta și anume în domeniul:

a) **educației** = un loc aparte este acordat clădirilor ce adăpostesc desfășurarea actului de educație, acesta fiind: grădinița (pentru preșcolari), școala (pentru elevi), și facultatea pentru studenți.

Fiecare percepând o identitate anume, face ca cele două personaje s-o trateze și ele ca atare, având unele trăsături comune și anume: să insufle încredere, siguranță (inclusiv și pentru părinți) securitate persoanei cât și certitudinea reușitei.

În general, excepție făcând grădinițele, se mai mențin și astăzi **intrările speciale și separate** pentru cadrele didactice (învățători, profesori) și cele ale elevilor și studenților, deja existând făcută o departajare valorică, bazată și pe respect, dar și având substratul exclusivismului, a castei (intra doar unii, cei aleși, cei ce și-au câștigat un anumit loc la nivelul acelei comunități și nu numai).

Luata pe rând, **ușa** de la intrarea în **grădiniță** poate fi plină (cu tăblia întregă) sau cu geam, fapt care asigură (în cazul geamului) primul contact, revelator și foarte important în cele mai multe cazuri la preșcolar, când e vorba de începutul activității sale de „grădinar”, prima impresie contează, adică modul în care el percepe, „miroase” locul respectiv dorind să-i ofere cel puțin: liniștea, bucuria, înțelegerea, confortul, și încrederea avută **acasă**, adică în familie.

De aceea mărimea ușii, culoarea ei, modul de deschidere, implementează copilului între 3- 7 ani o anumită atitudine, urmată în cele mai multe cazuri, de o conduită comportamentală. La un asemenea început, cei dragi (părinții, frații, bunicii), e bine să-i fie aproape, ajutându-l pentru a se încadra în noua comunitate, fiind acceptat, dar și asigurându-l că nu este singur și că nu i se poate întâmpla nimic, cunoscând că în asemenea situații, imaginea și stima de sine pot scădea brusc, mai ales când întâlnesc un obstacol greu de trecut și neverificat anterior.

Este de preferat ca în perioada de acomodare, dar și după aceea, pe cât posibil să nu i se creeze copilului o stare de instabilitate și panică, jucându-se jocul „ghici cine e după ușă/ intră pe ușă/ te sperie la ușă?”, deoarece situația, în unele cazuri, poate scăpa de sub control.

Aici, e momentul în care copilul exersează mai mult folosirea **ușii** (închiderea și deschiderea ei), dându-i sentimentul de libertate dobândit printr-un bun comportament, ceea ce-i facilitează și accesul spre necunoscut, explorarea sa fiind extraordinară în unele situații, determinând viitoare trăsături de personalitate (curaj, încredere, stăpânire de sine, emoții, adevăr, minciună, etc.).

Dacă există situații de neacceptare de către copil a noii sale colectivități, e poate momentul a ne gândi și la **ușă**, ca semn al receptării sau nu, menită a crea comunicarea și relaționare interumană. Preferabil e ca pentru nici un copil ajuns preșcolar, ușile grădiniței să fie închise, ci din contră, „lăsate să intre primăvara sufletului prin ele”.

La nivelul **școlii**, preșcolarul devenit școlar, 7-18 ani, (mic, 7-10/11 ani, mijlociu 11-14/15 ani și mare, 15-18/19 ani) continuă o parte din achizițiile dobândite la nivelul grădiniței.

Astfel, școlarul mic știe că școala are un program, că el trebuie să-l respecte și că intratul și ieșitul pe **ușa** școlii se face cu responsabilitate, atât din partea sa, cât și a învățătorilor și părinților.

Ușa de la intrare îi creează o anumită stare emoțională, dar și conflictuală, atunci când știe sau simte că „ceva nu e în regulă” (învățat, disciplină, relația familiei cu școala vs școala cu familia) și-atunci își impune o anumita conduită, ceea ce determină în timp, o atitudine pozitivă sau negativă despre școală. Ușa de la intrare devine și mai importantă atunci când își are „cerberii” săi: portarul, profesorul/învățătorul de serviciu, elevii

de serviciu, personajul nostru știind că va ajunge și el odată aici, rolul crescându-i mai ales în clasele gimnaziale și liceale, permițându-i anumite „momente palpitate” la nivelul colegilor, care vor trece de el, sau nu vor trece.

Tot ușa școlii, de la intrarea elevilor, considerată ca „sora cea mică a celei pentru cadre didactice”, se întâmplă să nu fie întotdeauna primitoare, lucru datorat elevilor care, o trântesc, îi rup clanța, ea fiind martora frustrărilor unora dintre ei.

Pentru **școlarul de clasa întâi, ușa** este foarte importantă, mai ales în prima zi de școală când, deschisă larg, îl acceptă cu toate emoțiile, necunoscutele și întrebările sale care încă n-au primit toate răspunsurile. Dacă ea va deveni în timp și „punct de întâlnire cu familia” la sfârșitul orelor, pentru a pleca acasă, atunci, școlarul mic, își are aliat și bun prieten, ușa de la intrare.

Pentru aceeași vârstă, **ușa clasei** „face corp comun” cu întreaga școală, fiind martora tuturor reușitelor și eșecurilor, râsului și plânsului, terminând cele patru clase împreună și reușind „a nu-i sparge geamul” și „a nu o trânti în pauză de perete”.

Școlarul mijlociu începe să acumuleze experiențe din viața școlii, așa că o emoție absolut normală apare în momentul de început al ciclului gimnazial (clasa a V-a) când școala poate fi nouă, colegii noi, și clasa la fel. Atunci, „impactul noutății” declanșează anumite trăiri emoționale, ajungând în unele situații și până la frustrări. Doar la conduitele de risc comportamental ce apar acum, în unele cazuri datorita vârstei (preadolescența), **ușa**, în general, apare cu scrijelituri, injurii, pictată, mascând starea tensionată, inadaptarea, refulările, agresivitatea, fiind chiar și-un „strigăt de ajutor” în anumite momente dificile.

Școlarului mare, liceanului, ușa îi poate acoperi câteodată, fuga de la ore, chiuleala, fapt care se adaugă momentelor în care „nurii adolescenței”, sub toate formele de manifestare, își spun cuvântul. La toate acestea, martor este câteodată **pragul** de unde se efectuează „pânda profilor”- iar de aici și până la „lovitul ușii peste nas”, e doar un pas, atât de educație dar și de tact pedagogic.

Ajuns **student**, deja persoana în cauză privește și percepe chiar de la începutul drumului, însăși clădirea, altfel. Este, de fapt, o provocare făcută, a măsurării puterilor ”care pe care”, dorind a fi acest lucru din domeniul stărilor și trăirilor pozitive. Importante în general, clădirile universităților/facultăților, imprimă un anumit respect și chiar intangibilitate.

Ușa de la intrare este construită special, fiind monumentală. Se deschide cu destul efort fizic, la care adăugăm emoțiile și tot „arsenalul” de neliniști adolescente. Se îndreaptă spre un nou stil de viață, care, în primul rând, îl va învăța să-și asume propriile responsabilități, să discearnă singur și să

învețe, în timp, că, așteptatul ca nepregătit pe la ușile sălilor de curs, neînvățând, nu-i vor da câștig de cauză, doar în povești, eroul bătea din palme și „Sesam deschide-te”, „Sesam închide-te” și toate problemele erau rezolvate.

Ușile din mediul educațional își trăiesc clipele de glorie, la festivități de absolvire ale ciclurilor, primar, gimnazial, liceal, curs festiv la facultate, când sunt împodobite cu flori, brad, și frunze de stejar, dar și când aduna amintirile întâlnirilor de peste: zece, douăzeci, treizeci și chiar cincizeci de ani de pe băncile școlii sau ale facultății, lăsându-se înnobilate doar de eticheta cu numele clasei și/sau a cursului academic. Oricum, ea rămâne un punct de reper din viața de elev/student, fiind martora unei dezvoltări mai mult sau mai puțin tumultuoase, amintindu-le de „ascultatul pe la uși” pentru „siguranța” unei teze sau examen, peste ani, totul părând o experiență plină de învățături de ținut minte, dacă au privit și „pe gaura cheii”.

c) **sănătății** = sentimentele diferă față de cele trăite anterior în ideea în care, **ușa** unui cabinet medical, dispensar, policlinică, spital, farmacie, și centru de sănătate, o deschizi în general, **la mare nevoie**, atunci când normalitatea (norma = un unghi de 90 de grade), lasă locul, ușor ambiguu, anormalității, (abatere de la normă), practic **boala** își face apariția. În aceste situații, e și normal că starea, ca atare, nu este una pozitivă, încurajatoare, manifestându-se de multe ori, scăderi ale imaginii și stimei de sine. Fără să vrem, se manifestă o potențială stare de disconfort și tensiune, atunci când așteptăm pe coridor și/sau sala de așteptare, în fața **ușii** care, întotdeauna albă, anostă și împrumutând din mirosul specific instituției, creează de la bun început, un obstacol. Tu nu poți să-ți rezolvi problema de sănătate, numai dacă „ești chemat să intri pe ușa aceea”, moment în care, din punct de vedere psihologic, nu știm cât stăm de bine.

Încrederea- neîncrederea, emoția- indiferența, răbdarea- nerăbdarea, bucuria- tristețea, râsul isteric- plânsul, sănătatea- boala, sunt doar o parte din **dualitățile** atitudinal-comportamentale ce se pot forma așteptând în fața ușii, declanșările câtorva dintre ele fiind iminente.

Răbdarea „ne-o educăm” în fața **ușii** sălii de operații și a celei de nașteri, așteptând întotdeauna vești bune, și nu de puține ori, „chiar pe Măria-sa viața”. Deznădejdea apare și ea chiar în fața acelorași uși, prin care privind pe geam, încercăm să intrăm în lumea de „dincolo” de ea, implicându-ne, făcându-ne folositori.

Ajungând pacient, trăiești și unele sentimente contradictorii în fața ușii salonului, a sălii de tratament, de terapie intensivă și radioterapiei unde, visele se destramă, greutățile apasă, facem decantări și jucând mai departe „la „jocul vieții și-al morții”, ajunge să-ți dorești să fi fost mai înțelept atunci, odată, să prețuiești sfatul dat în clipele de răscruce, neuitând că „Mens sana

in corpore sano”, face casă bună numai cu o viață ordonată și disciplinată, tu fiind rezultatul ei.

Putem aminti doar (urmează în capitolul următor) că stările de panică apărute pe un fond al instabilității psihice, declanșează în fața unor asemenea uși, momente greu de ținut, câteodată, sub control, rezultate de fapt din alte experiențe și evenimente de viață, avute anterior, și care s-au dovedit a fi traumatizante, lăsând în timp, urme greu de înlăturat sau șters.

Dar, cu tot acest disconfort psihic, ce-l poate crea instituția de sănătate, implicit **ușa** asupra pacientului său, cultivarea unor sentimente volitiv-emoționale pozitive, vor face ca educația pentru sănătate începută de la cei mici, să se constituie într-o marcă a vieții pentru viitor.

Sănătatea se păstrează și se dobândește prin grijă, implicare, certitudine și responsabilitate, ea creându-ți o stare de bine care în accepția OMS (după Pașca M.D. – 2007)- presupune:

- 1) – **acceptarea de sine** = atitudine psihică față de propria persoană, acceptarea calităților și defectelor personale, percepția pozitivă a experiențelor trecute și viitoare;
- 2) – **relații pozitive cu ceilalți** = încredere în oameni, socialul, intuiția nevoia de a da și a primi afecțiune, atitudine empatică, deschisă, caldă;
- 3) – **controlul** = sentimentul de competență și controlul personal asupra sarcinilor, își creează oportunități pentru valorizarea nevoilor personale, face opțiuni conform cu nevoile proprii;
- 4) – **sens și scop în viață** = direcționat de scopuri de durată medie și lungă, experiența pozitivă a trecutului și relevanța viitorului, convingerea că merită să te implicii, curiozitate;
- 5) – **dezvoltarea personală** = deschidere spre experiențe noi, sentimentul de valorizare a potențialului propriu, capacitate de autoreflexie, percepția schimbărilor de sine pozitive, eficiență, flexibilitate, creativitate, nevoia de provocări, respingerea rutinei.

Toate acestea contribuie la îmbunătățirea relației, dar și a comportamentului pe care-l cultivăm atunci când avem de-a face cu o „**ușă de sănătate**”. S-o lăsăm să primeze, deblocându-ne sentimentele și ajutându-ne să redevenim „mari consumatori de sănătate” neuitând că soarele răsare în fiecare dimineață.

- d) **justiției** = sunt cele care pun la încercare și îndoială, conceptele noastre despre libertate și drepturile omului. Ajungi să le deschizi, ele fiind apăsător de impunătoare, „fără drept de apel” atunci când le folosești aflându-te în clădiri ca: poliție, tribunal, judecătorie, penitenciar și sedii ale jandarmeriei. Sentimentul este întotdeauna apăsător, deoarece plantează culpa (vinovăția) chiar dacă uneori este inexistentă, (fiind indusă) declanșând o stare de incertitudine privind modalitatea de rezolvare a situației problemă declanșată la un moment dat. Altfel spus,

intrând pe **ușa** unei asemenea instituții te poți întreba în subsidiar dacă nu-ți va fi îngădită libertatea și posibilitatea de mișcare și expresie, fără să-ți fie încălcate drepturile de cetățean.

Se creează astfel o incertitudine legată de imposibilitatea de a prevedea „ce se întâmplă dincolo de ușă”, întregul comportament atitudinal putând suporta modificări din cele mai diverse.

În acest context apare: frica, incoerența, cât și permanenta căutare a elementelor și soluțiilor care trebuie să demonstreze „acel ceva” dacă există sau există. Incursiunile în asemenea unități justițiarie se pot termina pentru unii dintre noi, cu pronunțarea unor verdicte precum: nevinovat- vinovat, divorțat, inculpat, arestat, martor, complice, și cel mai grav fiind cel legat de privarea de libertate., alții trăind chiar și clipe de abandonare de sine până când, adevărul este scos la iveală, primând, având loc detensionarea.

Toate stările care par pur și simplu ambigue, implantate pe un fond de teamă, frică, angoasă, chiar panică, ating situații dramatice din partea persoanei chemată :

- să acuze;
- să recunoască un martor;
- să depună o declarație/ mărturie;
- să se disculpe;
- să apară într-un proces;
- în calitate de victimă/agresată;
- în calitate de inculpat;
- în calitate de martor;
- să reclame o situație/ o persoană;

momente ce declanșează atitudini trăite doar o singura dată (cu toate că unii intră într-o anumită obișnuință la acest nivel), având calități distructive, lăsând urme în acceptarea situației ca atare.

Tabloul prezentat anterior pare sumbru, dar, **ușa** pe care o deschizi în asemenea situații, aduce cu ea, tremurul mâinii, transpirații reci, neputința de a face pași, cu alte cuvinte, tulburări psihosomatice greu de închipuit pentru unii , cauza fiind tocmai implicarea psihologică a acesteia , ea fiind factorul de risc privind libertatea, metaforic vorbind, „Ușor de intrat, greu de ieșit!”

Cele amintite anterior fac trimitere directă la starea de privare de libertate pe care unii dintre noi și-o pierd și ajung în detenție (în penitenciare).

Timpul cât și spațiul primesc in acest cadru un alt statut, devenind un punct de reper în a aprecia acceptarea situației în sine, sau modificările perceptuale fiind variate și multiple. Ceea ce ne interesează pe noi în contextualitatea tematicii este comportamentul deținutului față de ușa camerei (celulei) sale, derulându-se totul ca scenele unui film.

Așa cum aminteam de-a lungul lucrării noastre, ușa de metal își are caracteristicile sale verificate și verificabile în multe situații. În cazul de față, **ușa** este din metal, fiind prevăzută cu o vizetă prin care are loc comunicarea făcută sub forma apelului deținutului și a achiziționării hranei (mâncarea pe o zi) spațiul de interrelaționare umană suprimând în cele mai multe cazuri comunicarea. Ușa mai poate avea zăvor cu lacăt, dar nu are clanță, dispozitivul de accesare fiind doar din exterior, certificând astfel și rolul celui care deține controlul (puterea), dinafară nu dinăuntru.

O asemenea **ușă** are menirea protecției garantate, despărțind lumi diferit percepute: adevărul de minciună, ziua de noapte, râsul de plâns, și speranța de disperare, deținutul folosind pentru ultimul cuvânt amintit, formula prezentă în limbajul propriu al penitenciarelor „mă disperă”, „mă disper”.

Percepția ca atare a spațiului închis care se rezumă la o lume greu de imaginat câteodată, nu fac din ușă „un aliat”, ci din contră, grosimea metalului, sistemele de siguranță și accesare, greutatea și culoarea ei o identifică a fi inatacabilă și inaccesibilă, ea deschizându-se, holistic vorbind, doar cu puterea gândului celui ce dorește acest lucru și nu altfel.

Ușa, în contextul utilizărilor sale în asemenea condiții, pierde din importanța , deoarece prin ea, se comunică strictus sensus, neimplicând emoțional nimic, pe când **fereastra**, chiar și cu zăbrele, dă necondiționat spre ieșire, spre afară, spre aer, această repetare a lui „spre” fiind „direcția care duce undeva”, în acest caz- afară = libertate. Ea, **ușa**, rămâne astfel doar pentru a menține închise frustrările care, eliberate la un moment dat, vor ieși și pe poarta închisorii, nelăsând loc de amprente pe metalul rece, impersonal și-atât de obișnuit cu bătăile în tăblia sa, ca semn al disperării, neputinței, intoleranței și lipsei de control, amintirile ce se vor neamintite niciodată, rămânând pe vecie incrustate în ea.

d)- **artei** = este deschisă curiozitatea de găsi frumosul, liniștea ,pacea și încântarea, atunci când spațiul ce-l face cunoscut este al unei biblioteci, galerii de artă, săli de spectacole, cinematografe și nu în ultimul rând, al celor ce delimitează un teritoriu atipic artei, numit adesea de cei ce-l folosesc, neconvențional.

Fiind din:

- sticlă (la galerii, expoziții);
- capitonată (cinematografe, biblioteci);
- lemn masiv (teatru, operă);

ușa- și dezvoltă o anumită personalitate, prin conduita celui ce-o folosește, pregătindu-l pentru reacțiile ce și le va permite, dincolo, intrând într-un anumit spațiu creat special pentru artă, manifestarea personală fiind ca atare.

Emoția, încântarea, dezinvoltura, curiozitatea, dorința unei noi experiențe, pot fi doar unele din mesajele sentimentelor trăite în fața unei

asemenea uși, care nu va fi deschisă niciodată cu: putere, furie, indiferență și neimplicare, ci din contră, prin mesajul transmis de dincolo de ea, cu: pietate, surpriză, curiozitate, neliniște creatoare, imaginație, și chiar ... nerăbdare artistică, impunând totodată și-o ținută nu numai vestimentară, dar mai ales, morală.

Da, cu adevărat, o asemenea **ușă** impune respect fața de actul creației, ea la rândul ei, fiind chiar o operă de artă (vitrării, decorații, încrustații, etc.), gestul nostru de atingere fiind cel de acceptare și implicare artistică, trăirile dezvoltate având girul unei valori umane deosebite, rămânând permanent deschisă, receptivă la nou, frumos, și nu în ultimul rând la schimbare.

e) **eclesiastic** = sentimentul creat creștinului (și nu numai lui) este în primul rând cel al acceptării și înțelegerii personale, urmate îndeaproape de umilință și smerenie, existente poate, pe un fond al neputinței omenești, atât de caracteristică nouă și prezentă parcă, tot mai mult.

Fie că ne aflăm în fața **ușii** unei biserici și/sau a catedralei, pasul nostru nu mai este grăbit ci devine cumpătat, chiar mai hotărât în a pași în „Casa Domnului” cu sufletul dornic de înălțare. Mâna se poate sprijini de ușă, dacă nu, atinsă ca o binecuvântare, deoarece ea îl așteaptă, fiind deschisă, primitoare, înțelegătoare, înțeleaptă și plină de speranță, găsindu-și aici liniștea sufletească, dar și răspunsurile la unele întrebări: „de ce tocmai mie, Doamne, mi-ai dat această încercare?”

Așa cum aminteam și în capitolul de început, **ușa** eclesiastică aduce evlavie din partea creștinului, acesta cerând în unele cazuri, îndurare și iertare, atunci când neputința omenească este atât de aproape. Îngenunchind spiritual în fața unei asemenea **uși**, sentimentul nostru este cel de dăruire totală celui ce ne are în grijă, dorind a ne accepta așa cum suntem, dar și ajutându-ne a ne schimba, atunci când e cazul, sau a venit vremea/timpul pentru așa ceva.

Considerată în cele mai multe cazuri ca operă arhitecturală de valoare, **ușa** bisericii/catedralei reprezintă și un adăpost atunci când „ploaia păcatelor” ne aduce în pragul ei, măreția și puterea sa, venind pentru unii, și din înfățișare, apriori vorbind, percepția fiind de mărime (altitudine) și nu atitudine.

Ne putem explica oare de ce, trecând pe lângă o biserică sau catedrală, intrăm când vedem ușa deschisă?

Și intrând (pentru că rar rezistăm sentimentului de a nu intra), pășind cu evlavie, smerenie și chiar umilință ne vin în minte cuvintele „bate și ți se va deschide” în sensul că „Doamne, am venit la Tine, îndrumă-mă, îndreaptă-mă, acceptă-mă, înțelege-mă, dar nu mă lăsa niciodată singur”. De aceea e veșnic ușa deschisă?

O atitudine specială dezvoltăm prin comportamentul nostru fața de **ușa mijloacelor de transport(3)**, chiar dacă, aceasta, în timp, a ajuns tot mai

perfecționată, deschizându-se și închizându-se singură (automat), totuși stările noastre atitudinal-comportamentale, se mai dezvoltă în fața unor asemenea obstacole întâlnite în calea trecerii noastre, constituite câteodată, ca piedici.

Astfel:

a) **ușa de tren** = a fost martoră la toate descoperirile și îmbunătățirile mijloacelor de locomoție. Te atenționează ca n-ai voie s-o deschizi în timpul mersului, că o acționezi numai cu mâna, piciorul păstrându-l pentru mers, că se ajunge la ea pe două – trei trepte care te obligă la un efort în plus.

Ușa trenului îți asigură securitatea în timpul mersului, dar îți poate crea o stare de neliniște, chiar panică, câteodată când, apropiindu-te de destinație, ai impresia că n-o vei putea deschide, se va înțepeni și vei rămâne în tren. De aceea, ușa mai rămâne și deschisă, iar navetiștii (în vremea trenurilor pentru ei) își perfecționaseră stilul de deschidere fiind de obicei prin trântire, semn că s-a mai rezolvat o problemă.

Grăbiți, nervoși, irascibili ne mai descărcăm pe ea, deschizând-o pe cea dintre vagoane cu spatele, cu piciorul, rămânând insensibili la „durerile” pe care i le-am putut crea ușii, prin comportamentul nostru, deloc corect și la locul lui.

Dar, în momentul de față cele amintite anterior, rămân în general ca puncte de referință, astăzi trenurile având uși din sticlă și glisante, montate în rame metalice, accesul în tren, vagon,, făcându-se prin comanda electronică.

N-o mai trânteste nimeni, n-o mai lasă deschisă și chiar n-o mai „rănește” descărcându-și năduful pe ea.

Oare o fi scăzut numărul navetiștilor, sau noi am început să ne civilizăm? Interesant este că, doar amintirea ușilor vagoanelor de marfă (marfarele) mai au unele nostalgia timpurilor când, clipele romantice ale călătoriei, te făceau s-ajungi și pe tren, curajul și spiritul de aventură frizând atunci totul.

b)- **ușa de metrou** = este impersonală deoarece se-nchide „și se deschide singură, nelăsând s-o acționeze, păstrând securitatea în timpul deplasării. E din metal prevăzută cu geam care te lasă să privești, ferindu-te de o anumită stare manifestată în fața necunoscutului. Cu toate acestea, intri în panică atunci când nu se deschide, și grăbit fiind, neliniștea crește, iar mulțimea și lipsa aerului, ți-ar putea crea probleme la un moment dat. Măntreb atunci, cum se simt călătorii din metrourele japoneze și chineze în care „împingătorii” de meserie, îi înghesuie, închizând cu grijă ușile ca nimeni să nu rămână pe peron. Fac lucrul acesta în ideea în care, toți călătorii trebuie să ajungă undeva anume, și timpul costă? Cred că s-au obișnuit cu o asemenea stare de lucru și nu mai consideră faptul ca o atingere la demnitatea fizică și chiar psihică a propriei persoane, neobișnuitul venind din partea noastră, a celor care nu beneficiem de „înghesuiala la comandă”.

Unde-a rămas stima de sine? Cu siguranță e o întrebare ce-și poate găsi răspunsul atât în metrou cât și pe peron, totul ținând de: nevoi, obicei, cultură și civilizație, ele fiind modalitățile de exprimare în acest caz.

c)- **ușa de autobuz, tramvai** = se deschid și se închid pe burduf, sau mai recent, automat și silențios, fapt ce ne determină pe noi, călătorii din stații, să ne civilizăm, să ne educăm răbdarea, să nu vociferăm și să avem grijă ca în **ușă** să nu ne rămână prinse bucați de îmbrăcăminte, chiar dacă uneori, ne sprijinim cu toată greutatea pe ea, considerând-o ca binevenită.

e) **ușa de autoturism** = mai ales dacă este proprietate personală, are un regim special, adică, nu suferă trântire, lovire și zgâriere. Precum condusul imprimă din personalitatea conducătorului auto și modul de acționare asupra **ușii** este la fel, de aceea, proprietarul atenționează pe restul, procedând ca atare, chiar înnobilitându-o cu anumite imagini.

Doar pe **ușa** de la taxi la grabă și supărare o trântim sau o lăsăm deschisă, fiind siguri că am dat atâția bani și tot n-am ajuns la timp, iar condițiile de deplasare fiind un capitol tabu, ce ne indispuce.

Cu toate acestea, acționăm asupra **ușii** cu o anumită siguranță în mișcări, dovedindu-ne stăpânirea de sine și faptul că avem totul sub control, sau în situații deosebite (oficiale, protocolare) așteptăm până ni se deschide ușa autoturismului, onoarea acordată fiind pe măsura poziției și-a rolului social ce-l avem la un moment dat. Întregul ritual (când noi acționăm), se conformează unor reguli protocolare și nu numai, fapt datorat și respectului pe care-l acordăm unor anumite persoane, care pot sau nu, să devină personaje cu anumite atribuții în spațiul nostru de acțiune și de influență, certificându-ne în final valoare și evaluându-ne ca atare la un moment dat.

e) **ușa de avion** = construcție specială, manevrare sigură și doar de cei aleși care o închid și o deschid, asigurându-ne liniștea unui zbor, fie scurt sau lung, de zi sau de noapte.

În general, omul reacționează la masivitatea aparatului, implicit a **ușii**, copleșindu-l, accesul făcându-se printr-un sistem special. De aceea totul este încadrat în automatismul ușilor, implicarea noastră fiind de natură emoțională, datorată la unii și de primul zbor cu avionul sau de imensitatea și viața trepidantă a unui aeroport.

Cu toate acestea, neliniștea, teama și frica, se pot instala atunci când în călătoria cu avionul am avut experiențe traumatizante, **ușa** nu a percutat întotdeauna, găsindu-ne practic în imposibilitatea de a rezolva o situație problemă. Astfel, reținerile unor persoane de a călători cu avionul, incumbă și asemenea percepțe dureroase a unor amintiri, fapt ce produce decompensări psihice, la un anumit nivel.

Poate de aceea, fiecare dintre noi ne alegem acel mijloc de transport în care:

- ne simțim bine;
- ne dă certitudinea puterii;
- ne identificăm ca profil de personalitate/ ne reprezintă;
- ne certifică siguranța;
- ne crește „cota” pe piața evaluărilor sociale
- nu ne inhibă;
- suntem foarte importanți pentru noi înșine,

lista rămânând deschisă, totuși, **el**, ajungând să ne facă mai responsabili și de riscul la care, conștienți de cele mai multe ori, ne supunem de bună voie, ignorând chiar pericolul iminent, devenind fără drept de apel și echivoc: „nu mi se poate întâmpla tocmai mie și în fond, de ce?”

Cu siguranță că și **locul de muncă**, (4), ne determina un anumit comportament față de **ușa** pe care-o vedem zilnic, percepută sau nu, ca un prieten sau dușman, dar sigur, martoră la munca noastră „cea de toate zilele”, fie că ne desfășurăm activitatea în **sectorul de stat** sau **cel privat**.

Astfel, atitudinea pe care o dezvoltăm este de multe ori legată nu atât de **ușă**, ci de **personajul** care intră, stă în prag, sau iese, fapt confirmat mai ales prin relația de comunicare existentă sau nu, între: șef, director, patron și angajați sau subordonați.

Acestea se pot traduce prin neliniștea și pierderea calmului, controlului, a buneii dispoziții și-a randamentului scontat la locul de muncă, a angajatului, atunci când recunoaște deja „apăsarea pe clanță a șefului”, modul de deschidere a ușii (întredeschisă, deschisă, deschisă larg, până la perete) cât și de închidere (trântita sau lăsată să se închidă singură), disfuncționalitățile sunt deja percepute ca atare, lăsând ca ineficiența comunicării și relaționării interumane să-si spună cuvântul.

Poate porni stresul la locul de muncă de la o **ușă**? Studiile de specialitate vorbesc și de agenți stresori, fapt căroră le datorăm ineficiența noastră la locul de muncă, **ușa** fiind unul dintre ei, atunci când este asociată cu un obstacol în calea comunicării, dar și a defulării.

Ce e necesar a se schimba? În unele cazuri s-ar impune schimbarea ușii, aceasta fiind personalizată de cei ce-o folosesc, dar poate cel mai mult ar trebui să regândim raporturile umane chiar și prin prisma ei, adică, aceasta să permită deschiderea și acceptarea reciprocă, noi fiind receptivi la nou și la schimbare, și mai puțin închisă ermetic și neprimind în audiență decât după programul afișat la vedere, pe ușă, alături de personalizatului anunț „Aici se muncește, nu deranjați!”, „Voi munciți, noi ne facem!”

Celor amintite până în acest moment, le putem adăuga și **locațiile turistice**,(5), care, prin specificitatea lor, surprind noi manifestări umane, legate de o **ușă**.

Astfel, **ușa** de la căsuța de vacanță, fie de la mare sau de la munte, pensiune, cabană și hotel, trebuie să fie martora buneii dispoziții, relaxării și

zilelor de concediu de neuitat, a celor care o folosesc. Că se împodobesc de sărbătorile de iarnă și primăvară (vâsc, coronițe, frunze, flori) sau nu, **ușile** acestor locații trebuie să creeze spațiu și să surprindă cât mai mult din peisaj, mai ales pe cel de la mare dar și muntele poate pătrunde cu aerul său proaspăt, prin ușa larg deschisă, dându-ne senzația de libertate.

Construite în general din sticlă, turnante, glisante și batante, **ușile** locațiilor turistice sunt și reprezentantele „stelelor” pe care le are unitatea respectivă, astfel clientul „o vede sau n-o vede”- de cele mai multe ori ignorând-o, dovedind că „nici n-o atinge și se deschide în fața lui singură”.

Pe lângă acestea, **ușile** camerelor își au identitatea lor, protejând persoana care ocupă spațiul respectiv. Oricum, o asemenea ușă, pare și chiar este în multe cazuri, una specială, deoarece, poate „ascunde” câteodată imaginea celor mai nerostite și mai negândite aventuri (depinde de vârstă), de aceea, palma ce cuprinde clanța, butonul, aduce cu ea și sentimentul de „pot să-mi permit, ca e hotel, nu sunt acasă”, de aceea și conduita noastră comportamentală în asemenea locații turistice, este sau poate deveni diferită, reprezentându-le la un moment dat sau făcându-ne să e cunoaștem mai bine.

Am putea remarca acum, după ce am parcurs un drum logistic, privind comportamentul uman față de **ușă**, aceasta aparținând și unor **varii(6)**, locații, că ea ne transmite semnale pe care percepute, le putem lua în considerare.

Resemnare vom regăsi în fața unei uși de **cavou**, cât și singurătate, împietrire, și neputința de a putea accepta dispariția cuiva, ajunși la ușa **morgii**, vor fi manifestările noastre normale în acel loc.

Și cu toate acestea, devenim mai buni sau mai răi, mai comunicativi sau mai închiși în noi, ne manifestăm vulnerabilitatea, fiind și de ce n-am recunoaște, oameni supuși greșelii, dar și dorinței de cunoaștere și îndreptare. Ne facem **ușa**, cât și alte obiecte, aliatele noastre? Vorbim cu ele? Le înfrumusețăm trăind înconjurați de lumina și binefacerea lor? Este **ușa** cea care codifică și-apoi cea care decodifică conduita și comportamentul nostru?

Dacă am avea răbdare să-o ascultăm, ar spune că da, este parte a atitudinii noastre.

Capitolul 12

Comportamentul deviant față de ușă

- accidental- bolnav psihic- persoană CES-

După cum menționam și în alte situații Pașca M.D. - **comportamentul uman** reprezintă modalitatea obiectivă de adaptare la lumea în care trăim, având un nivel conștient și voluntar. Întregul comportament uman este mediat psihic la cele două nivele, inconștient și conștient. El este nu numai modalitatea prin care-și face simțită prezența în lume, ci și expresia relației omului cu lumea. Deci, comportamentul poate fi privit ca o expresie extremă a personalității bio- psiho- sociale, prin care omul își reglementează relațiile cu lumea. Cu alte cuvinte, comportamentul este dependent, pe de o parte, de nivelul intelectului, de cunoștințele și experiențele de viață dobândite până la o anumită vârstă, iar pe de altă parte, de caracteristicile organizării sociale și funcționalitatea relațiilor intersubiective.

Subliniem de asemenea faptul că, în momentul când acest echilibru cu lumea nu este corespunzător, **comportamentul deviant** rezistă în formele de conduită aflate în discordanță cu valorile și normele unui anumit sistem socio- uman. Astfel, comportamentul deviant se referă la forme de conduită care se depărtează în mod sensibil de la normele existente dintr-o cultură dată și care corespund unor roluri și stataturi sociale bine definite în cultura respectivă.

E necesar a menționa în continuare și faptul că putem recunoaște tulburările de comportament pornind de la tipul:

a)- **bio- psihologic** = ce ține de criza de pubertate, adolescență și trebuie abordată ca atare;

b)- **carential** = este sănătos din punct de vedere psihic, dar vulnerabilizat afectiv, educativ, social;

c)- **sociopatic** = prezintă un determinism trivalent care explică în cea mai mare parte, tulburarea de comportament delictual, antisocial;

d)- **patologic** = apare deja suferința psihică de tip reactiv, psihogen putând determina la un moment dat, un echilibru comportamental precar, chiar regresiv, dezadaptativ, derapant, potrivit intereselor lui de autoreglare și autodeterminare în procesul devenirii.

În acest context, în mod **accidental** se pot întâlni situații care certifică apariția unei ușoare stări de **vulnerabilitate**, aceasta reprezentând partea slabă a cuiva, punctul sensibil, nevralgic a unei persoane. De aceea, Tudose Fl. (2002) menționează faptul că vulnerabilitatea își poate modifica evoluția, fiind condiționată de:

- perioadele de criză;
- modificarea statutului și rolului social;
- existența suportului social;
- absența suportului social,

toate concurând în anumite situații la declanșarea bolilor psihice.

Dar, până la situațiile de criză și secvențele lor de desfășurare, vom încerca să surprindem, empiric, chiar unele elemente de vulnerabilitate ce apar chiar și pe un fond de manifestare a normalității unei persoane, necesar fiind a marca momentul lor de apariție adică existența unei posibile fisuri, ca efect al unei cauze.

Recunoaștem că, ne-am oprit aleatoriu la textele ce apar pe Internet, am "rostit" cuvântul **ușă**, am dat „klik” și-am așteptat.

Îndrăzneț și plin de risc operație, care spre surprinderea noastră s-a soldat cu lecturarea unui text intitulat „Ușile din viața ta” de C.S.. din care fără să supunem fragmentul ales vreunei investigații psihologice, dar considerându-l ca binevenit în cadrul subiectului nostru, îl redăm, neimplicându-ne cu nici un comentariu, fiind doar o sursă de manifestare a unei cauze ce determină un efect.

Astfel, redăm fragmentul: „Te trezești într-o zi fără curaj și fără să știi de unde ai apărut, așezată pe un prag în fața unei uși. Stai rezemată cu spatele și ți-e teama să privești de e deschisă. Privești în urmă, dar nu știi încotro te-ai putea întoarce. Lipești pumnul de lemnul rece și bați ușor, pe pipăite, în speranța că nimeni nu te-a auzit să-ți deschidă. Aștepti...”

Continuând demersul nostru vom ajunge a implica și elemente care concură la capacitatea de a ști să ne **adaptăm** unei anumite situații, aplanând atitudini și comportamente care altfel, s-ar putea constitui în „probatoriu”.

Ne permitem doar, ca titlu informativ, a cita câteva din definițiile date de (după Pașca M. D.- 2007):

a)- **Haam**(1982) = Adaptarea este încercarea de a învinge dificultățile. Este o ciocnire la care oamenii, odată ajunși, folosesc resursele interne și externe pentru a reuși să echilibreze impactul produs de dificultăți.

b)- **Pearlin, Scholer** (1978) = Adaptarea se referă la orice răspuns sau la orice provocare care servește la prevenirea, evitarea, sau controlul perturbărilor emoționale.

c) – **Stone, Neale** (1984) = Adaptarea reprezintă acele comportamente și gânduri care sunt conștient utilizate de către individ pentru a conduce sau controla efectele anticipării sau trăirii unor situații stresante.

S-ar părea la prima lecturare, că ne întrebăm ce rost au aceste cunoștințe din domeniul psihiatriei și psihologiei, dar, nevoia de a înțelege anumite anomalii a unor manifestări într-un anumit context dat, invocă ceea ce noi considerăm a fi o mică incursiune de specialitate- continuarea

apărând fără nici un echivoc, neuitând obiectul supus atenției noastre- ușa(stări de angoasă, atitudini comportamentale, carențe afective).

Ajungem în contextualitatea dată a ne opri și asupra identității **bolii psihice**, ea fiind cea care, Jeican R. (2001), afectează întreaga ființă umană pe toate coordonatele sale biologice, sociale, culturale. În continuare, autoarea face referiri la normalitate și boala psihică, accentuând faptul că: „psihicul uman în stare de normalitate este liber în a gândi, a acționa, a relaționa social, a trăi după propriile modele valorice.”

În cazul bolii psihice, această caracteristică de bază a psihicului este afectată. Invadat de halucinații sub forma vocilor amenințătoare, a vedeniilor uneori înfricoșătoare, sau de prezența ideilor delirante, de persecuție, de urmărire, bolnavul psihic își pierde libertatea de a gândi, acționa, trăi, după voința proprie. Pentru că dacă în normalitate viața psihică se desfășoară coerent, organizat, relația cu ceilalți este logică, clară, corectă, în boala psihică funcționarea psihismului se caracterizează prin dezorganizare mai mult sau mai puțin profundă. (Jeican R. 2001)

Toate elementele de teorie supuse atenției noastre, se constituie ca „apărare a părții vătămate” în ideea în care persoana în cauză își schimbă comportamentul normal, față de **ușă**: **Ce reprezintă ușa pentru un bolnav psihic, când se declanșează evenimentul, cum evoluează, unde își face apariția și de ce tocmai acum**, toate codificând de fapt abaterea de la normă.

În asemenea situații, discursul nostru interpelează definiții ca:

a)- **fobia** = teamă irațională și continuă de un obiect, de o ființă vie, sau de o situație determinată care, în ele însele, nu prezintă nici un pericol- după LaRousse(1998); bolnavul își dă seama de caracterul absurd al trăirii dar nu reușește să înlăture frica deși încearcă să lupte împotriva ei, Jeican R.(2001).

b) **claustrofobia** = teama de a se găsi închis într-un spațiu împrejmuț, claustrofobului îi este frică de posibilitatea închiderii ieșirilor din locul în care se află, el se teme că nu le-ar putea deschide în caz de nevoie, Larousse (1998).

c) **obsesia** = tulburarea psihică durabilă, caracterizată de erupția în conștiință a unui sentiment sau a unei idei care îi apare subiectului ca fenomen morbid care provine, totuși, din propria-i activitate psihică și persistă un timp mai mult sau mai puțin îndelungat, în pofida voinței sale conștiente și a tuturor eforturilor de a se debara sa de acel sentiment sau de acea idee – Larousse (1998 – Dicționarul de Psihiatrie- vezi definițiile).

Este momentul ca după aceste elemente teoretice de identificare, să regăsim situațiile concrete la care, în multe cazuri, nu știm să le facem față fără a-i aduce un prejudiciu persoanei în cauză.

Astfel, întâlnim **persoane obsesiv-fobice care nu prind clanța cu mâna** de teama microbilor, spălându-se în permanentă, și folosind atât la

închiderea cât și la deschiderea ușii, cotul, sau piciorul, de multe ori refuzând a o folosi, și tot aceste persoane, șterg și dezinfectează întreaga clanță, considerată ca focar de infecție.

Este greu de comunicat cu asemenea persoane, știind caracteristicile maladii ale stării lor, terapia fiind destul de dificilă (trebuie învinsa teama, angoasa și frica).

Manifestată sub această formă, starea obsesiv- fobică, atât la femei cât și la bărbați, tineri, adulți, bolnavi, legată de comportamentul deviant față de ușă, (exemplul anterior fiind edificator) poate fi considerată ca primă fază a unei dizarmonii profunde a personalității, ce în timp, ajunge la disfuncționalitate, depersonalizare și rebut social.

Claustrofobia, survenită pe un fond de carențe psihice declanșează și angoase ce guvernează frică, în ideea în care persoana în cauză nu poate stăpâni spațiul, **ușa** fiind cauza tuturor inadvertențelor conduitelor sale comportamentale. Fie ca are cauze diferite, claustrofobia este întâlnită la orice vârstă ca efect al unei stări psihice speciale, ceea ce-i determină atitudini negative, în cazul nostru legate de spațiu și ușă. Astfel, copilul poate dezvolta teamă față de spațiul închis și rolul ușii, având la bază anumite experiențe de viață care i-au adus atingere, privind siguranța, imaginea și stima de sine refuzând în final de a rămâne singur într-o încăpere și cerând a avea în permanență ușa deschisă (are nevoie de încredere, că nimic nu i se întâmplă rău).

Experiența în acest caz, modifică starea psihică generală, reprezentând grefarea elementelor ce se continuă și în secvența **maturității**, accentuând claustrofobia și pe un fond social deosebit. În această situație, persoana ajunge să se izoleze, fiind singură, chiar dacă e între oameni, frica și teama făcând-o a nu-și găsi liniștea și încrederea. Ajunge a-și manifesta siguranța, neîncrederea, schimbându-și în timp, întreaga atitudine și o parte din comportament.

Ne putem imagina manifestarea unei asemenea persoane în lift? Îl folosește, sau circulă pe scări? Oricum, sentimentul că ușile liftului care nu răspund la comanda sa, deci nu are controlul asupra lor, pot, găsind „solul prielnic” să-i producă stări claustrofobice, este foarte aproape, ducând la dizarmonie și dezadaptare umană, lipsind-o și de viața publică.

Și pentru a preveni asemenea stări, sau, în prima fază, de a înțelege și ajuta, ar fi bine să știm că **personalitatea obsesională** presupune: (Lelord F. și Andre C. – 1998)

a)- **perfecționism** = este exagerat de atentă la detalii, proceduri, reguli și la organizare, adesea în detrimentul rezultatului final;

b)- **obstinație** = încăpățânată, stăruie cu înverșunare ca lucrurile să fie făcute după cum consideră ea și respectându-se reguli;

c)- **în relațiile cu ceilalți este rezervată** = îi este greu să-și exteriorizeze emoții pozitive, adesea foarte formală, glacială, timidă

d)- **nehotărâre** = îi este greu să ia decizii de teama de a nu comite o greșeală, tergiversează lucrurile și cugetă exagerat de mult;

e)- **rigoare morală** = este extrem de conștiincioasă și scrupuloasă.

Aceeași autori (Lelord F. și Andre C. –1998), ne atenționează asupra comportamentului nostru cu asemenea persoane, menționând că:

1)- **recomandabil**:

- să le arătați că le respectați simțul ordinii și al rigorii;
- să le respectați nevoia de a prevedea și de a organiza totul;
- când merg prea departe, aduceți-le critici precise și motivate;
- să le arătați că sunteți previzibili și că se poate bizui pe voi;
- să le faceți să descopere bucuriile destinderii;
- să le încredințați sarcini pe măsura lor, în care defectele lor să fie tot atâtea calități;

2)- **nerecomandabil**:

- să le ironizați pe tema maniilor lor;
- să vă lăsați antrenați prea departe în sistemul lor;
- să le copleșiți cu prea multă afecțiune, recunoștință sau cu daruri.

Și-atunci, întrebările noastre peiorative în acest caz pornesc de la:

- ușa să nu mai aibă clanță?
- ușa să fie prevăzută cu sticlă?
- e necesar a elimina ușa?
- să se deschidă/ închidă fără a fi folosită manual?
- ușa să nu mai existe?
- este suportul nesigurantei?

sau:

- să cunoaștem mai precis cauză ca să prevenim efectul nedorit?
- să cultivăm încrederea, imaginea și stima de sine pozitive?
- să dezvoltăm comportamente normale?
- să ne implicăm, fiind alături de persoana respectivă?
- să-i explicăm situația creată?
- să lăsăm ușa cu toate atribuțiile sale acolo unde este?

gândind astfel încât , în timp să eliminăm cu adevărat , atât dezideratele în sine, dar și comportamentul deviant.

O conotație aparte la ceea ce s-a prezentat până în acest moment, o constituie atât perceperea, implicarea cât și **impactul ușii asupra persoanelor cu cerințe educative speciale (CES)**, ele neavând în totalitate , un comportament deviant, dar care au nevoie de o cunoaștere în care atitudinea este consecința, un efect al cauzei fiziologice existentă sau apărută pe parcurs, într-o perioadă de timp dată.

Delimităm perceptul în acest context, specificitatea relației ce se stabilește între **persoana CES și ușă**, ce pornește de la considerarea

rampei de acces pentru cei cu probleme loco- motorii- ca element indestructibil de comunicare și relaționare interumană, deoarece ea face conexiunea, legată cu acel ceva ce se află dincolo de ușa, având loc deschiderea spre integrare și socializare. Accesul permite informarea, iar aceasta la rândul ei, fiind mijloc de comunicare și configurare a unu nou stil social.

În aceste situații **ușa** nu mai există ca un obstacol, nu este impediment spre socializare, deoarece- rampa de acces- reprezintă puntea- cognoscibilul fiind accesibil fără a mai restricționa și delimita atitudini și comportamente. Existând doar handicapul fizic, rezultanta atitudinal-comportamentală este evidentă, fiind pozitivă datorită acceptării, înțelegerii și integrării în comunitate.

Dar, acolo unde handicapul fizic este grefat pe cel psihic, relația cu **ușa** nu este întotdeauna benefică, ea fiind considerată în multe cazuri, ca o interpunere între cunoscut, accesibil și neaccesibil, greu fiind conștientizată importanța ei, unii folosind-o neconștientizând implicațiile sale psihologice. Unii dintre ei se tem de ușa, alții nu-i trec pragul, până n-o percep vizual sau kinestetic, mulți o trântesc, o agresează sau o folosesc ca loc de automutilare (se dau cu capul de ușă) devenind o atitudine și-o conduită de risc comportamentală, manifestată într-un context dat.

Considerată ca paravan, loc de expoziție, prieten, dar și dușman, persoana CES, cultivă un comportament propriu față de **ușă** personalizând-o, moment în care, locul acesteia în întregul său univers, codifică o atitudine.

Ușa mai poate vorbi, tăcea, supăra, râde, plânge, sau de ce nu, pleca acolo unde „să închidă răul, urâtul și frigul” cum se exprima una din aceste persoane CES, care în situația sa afirmativă: „las-o deschisă că-i de bine” nu mai suportă alt comentariu. Construim sub aceste auspicii, noi trăsături de caracter pozitiv pentru persoanele CES, care-și găsesc sub o formă sau alta, locul dar și rolul lor în comunitate, datoria noastră fiind aceea de a avea întotdeauna pentru ele „ușa deschisă”.

Pentru unii, capitolul de față s-ar putea defini ca neavenit, dar, considerăm și susținem în continuare faptul că, există asemenea situații, iar „aplicațiile lor” față de **ușă**, luată în speță, certifică cele amintite anterior. Datoria noastră rezidă atât în înțelegerea și acceptarea lor ca atare, dar și în ajutorul acordat, astfel încât **ușa** să devină laitmotivul comunicării și relaționării interumane, și holistic „răspunzând și fiind acasă atunci când a bătut în ușa ta cineva”. Oare de ce, ne-am întreba noi, cât mai omenește și pământește posibil? Și de ce m-a ales tocmai pe mine? Știe că-l pot ajuta? Simte lucrul acesta de dincolo de ușă?

Capitolul 13

Psihoterapii legate de „complexul uşii”

- terapii scurte- terapii ocupaţionale(artterapia)- expresia verbală- povestea şi basmul terapeutic

Pornind de la definiţia dată **complexului** (Larousse- Dicţionar de psihiatrie – 1998), ca ansamblu de sentimente şi de reprezentări parţial sau total inconştiente, prevăzute cu o putere afectivă care, organizează personalitatea fiecăruia îi marchează afectele şi îi orientează acţiunile, ne întrebăm în continuare dacă şi **uşa**, intră la un moment dat într-o asemenea contextualitate, determinând si definind identitatea sa, ca atare există sau nu: complexul uşii?

Interesant şi persistent se doreşte a fi răspunsul mai ales dacă am porni de la politica „uşilor deschise” apăruta prin anii 1950- în spitalele de psihiatrie- şi pe care o marcăm azi ca o atitudine, neuitând că, după cum spune un proverb chinezesc:

„Uşa cea mai bine închisă este aceea pe care întotdeauna o poţi lăsa deschisă”, educabilitatea şi coerenţa actului ca atare, conştientizând conduitele şi comportamentele umane.

Tot spre deschidere si comunicare, ca şi identitate, apare **uşa** ce simbolizează (Gibson C. 1998) oportunitatea sau trecerea de la un stadiu sau nivel al conştientului, la altul. În simbolismul oniric, când uşa este închisă, reprezintă un mister sau o barieră a cărei cheie trebuie găsită, pe când o uşă deschisă înseamnă o eliberare sau o invitaţie de a înfrunta o noua provocare. Mai departe, o uşă care se deschide spre înăuntru, adică necesitatea explorării propriului eu, care se deschide în afară, solicită visătorului să fie mai accesibil celorlalţi.

Aceste sentimente ale **trecerii**, atunci când **uşa** este deschisă sau închisă, având certitudinea acceptării comunicării sau nu, transpare şi din studiul specialistului asupra **testului casei** (aplicat copiilor până în jurul vârstei de 15 ani) şi care codifică:

- existenţa uşii;
- centrarea sa în spaţiul casei;
- poziţia sa deschisă/închisă;
- existenţa accesoriilor (clanţă);
- inexistenţa accesoriilor;
- inexistenţa uşii;
- cromatica uşii în mod special,

considerate ca indicii privind casa ca echivalent al familiei și a legăturilor din cadrul acesteia.

Ajungem și la momentul în care decodificarea testului casei, implicit a mesajului transmis sub întreaga sa identitate de către ușă, să prefigureze o situație problemă ce trebuie atât identificată cât și elucidată. În acest caz, consultul medical de specialitate cât și cel psihologic necesar și în alte situații de conduită comportamentală deviantă privind ușa, indiferent de vârsta pacientului, poate cere și implicarea modalităților psihoterapeutice de tratament, astfel încât rezultanta muncii în echipă să fie cea scontată, neuitând că două sunt personajele actului în sine: clientul (pacientul) și psihoterapeutul.

Astfel, după Holdevici I. (1996) **psihoterapia** se bazează pe supoziția conform căreia, chiar în cazul unei patologii de tip somatic, modul în care individul va percepe și evalua starea sa precum și strategiile adaptative pe care le folosește, joacă un anumit rol în evoluția tulburărilor și aceste strategii vor trebui modificate în cazul în care dorim ca afecțiunea să evolueze favorabil, putând fi privită ca o relație interpersonală dintre pacient și psihoterapeut, relație menită să investigheze și să înțeleagă natura tulburărilor psihice ale pacientului, în scopul de a corecta aceste tulburări și a-l elibera pe pacient de suferința.

Remarcăm în context faptul că psihoterapia vizează în principal următoarele aspecte, și anume:

- scoaterea pacientului din criza existențială în care se află;
- reducerea sau eliminarea simptomelor;
- întărirea eului și a capacităților integrative ale personalității pacientului;
- rezolvarea sau restructurarea conflictelor intrapsihice ale pacientului;
- modificarea structurii personalității în vederea obținerii unei funcționări mai mature, cu o capacitate de adaptare eficientă la mediu;
- reducerea (sau înlăturarea dacă este posibil) a acelor condiții de mediu care produc sau mențin comportamentele de tip dezadaptativ;
- modificarea opiniilor eronate ale subiecților despre ei înșiși și despre lumea înconjurătoare;
- dezvoltarea la subiecți a unui sistem clar al identității personale;

Se înscriu acestor deziderate și **psihoterapiile scurte** menite a se implica în rezolvarea cazului atunci când vorbim de complexul ușii.

Recomandate în asemenea situații sunt :

a)- **terapia centrată pe client** = pornește de la premisa că oamenii sunt fundamental **buni**, scopul ei fiind acela de a-l face pe client să se împace cu sine însuși cât și de a-l ajuta să-și clarifice gândurile despre problemele pe care le are, dobândind o mai mare înțelegere a acestora. Factorul cheie al terapiei centrate pe client sau Rogersiană(Carl Rogers), este faptul că clientul își poate controla tot mai mult destinul, găsind soluții

satisfăcătoare pentru problemele sale, încercând să se accepte pe sine, având puterea și motivația de a se ajuta singur, devenind mai deschis la noi experiențe și perspective, mai bine integrat, ajungând în final, a se accepta pe sine;

b)- **terapia suportivă** = e necesară datorită decompensării psihologice manifestată la client, susținerea lui emoțională fiind esențială, evaluând totodată problemele reale și reacțiile la ele, **ajutând clientul să-si rezolve problemele**, iar în cazul în care acest lucru nu este posibil, va fi învățat să se detașeze de ele;

c)- **terapia de susținere** = vizează și obține o înlăturare a simptomelor prin întărirea măsurilor de apărare și dezvoltarea mecanismelor de control, încercând **să-l ajute pe client să-si înțeleagă problemele cotidiene**, urmând totodată să-l facă pe client mai adaptativ și tolerant în cazurile în care dezvoltarea personalității lasă de dorit.

d)- **terapia realității** = subliniază faptul că **clientul nu se poate ajuta decât singur**, îmbunătățindu-și relația personală, devenită o problemă. În acest cadru, se evită pe cât posibil trecutul și se descoperă în schimb, relația actuală aducând clientul la momentul înțelegerii teoriei, necesară pentru a alege mai bine și a învăța să-si stăpânească problemele ivite la un moment dat.

Structurate într-o asemenea manieră, terapiile scurte dau posibilitatea psihoterapeutului de a o alege pe aceea care „se modelează pe problema clientului”, în cazul nostru legate de ușa- stările obsesiv- fobice (vezi capitolul anterior), eficacitatea lor fiind observată atunci când vorbim de implicarea celor doi (pacient- psihoterapeut) și numai a unuia singur, neuitând că problema supusă discuției și rezolvării este a celui dintâi, iar aportul său trebuie să fie maxim (complet și complex).

Dar, există pacienți care se „pliază” mai ușor pe **terapiile ocupaționale**, catharsisul fiind evident și mai repede, în cazul artterapiei și expresiei verbale. Preda V. (2003), amintește faptul că **terapia ocupațională** este știința de a dirija pozitiv maniera de participare curentă a omului la îndeplinirea anumitor sarcini cu scopul de a restabili, a susține, a spori, performanța de a ușura învățarea unor abilități și funcții esențiale pentru adaptare și productivitate, de a diminua sau corecta aspectele patologice și de a menține sănătatea.

Același autor continuă, că terapia ocupațională se bazează pe organizarea unor servicii specifice pentru acei indivizi ale căror capacități de a face fața sarcinilor de zi cu zi sunt amenințate de tulburări de dezvoltare, infirmități fizice, boli sau dificultăți de natură psihologică și socială.

În subdiviziunile terapiei ocupaționale, **artterapia**, Preda V. (2003) este cea care nu-și îndreaptă atenția asupra valorii estetice a activităților artistice, ci asupra procesului terapeutic, adică asupra exprimării specifice

și asupra implicării persoanei în activitatea imaginativă/creativă, în perceperea și interpretarea produsului artistic, a trăirilor afective și posibilitatea de a împărtăși această experiență, a sa, cu artterapeutul.

Acesteia i se adaugă **expresia verbală** prin prisma terapeutică a povestirii și repovestirii, surprinzând **mesajul** pe care **povestea** și **basmul** îl transmit pentru a înțelege: **boala și durerea, înțelegerea și acceptarea, speranța și bucuria, liniștea și tăcerea.**

1) **Povestea terapeutică** Pașca M.D. (2008), prin nararea faptelor, „comprimă” la maximum experiența de viață, menită a semnala o stare de fapt și atenua criza ce, inevitabil apare la un moment dat, declanșată precum, filosofic vorbind, de neînțelegeri ale înțelesului, știutelor și neștiutelor.

Povestea terapeutică **se povestește** (se spune) și **nu se citește**. Ea trebuie să fie liantul dintre trup și suflet, gând și gest, trăire și exprimare. Ea nu poate fi spusă de către oricine, oriunde și oricum. Trăind în simbioză cu cel suferind, povestea terapeutică își are legile nescrise ale vulnerabilității sale, ceea ce face ca simpla virgulă să nu mai acorde o șansă, iar punctul o certitudine și o reușită.

Pornind de la acest caz real sau fantastic, povestea terapeutică își îndeplinește menirea de mediator al durerii și suferinței, aducând mult mai aproape pe cel aflat într-un impas, sincopă a vieții, de lumea în care legile care guvernează, pot declanșa apariția unor resurse vitale de a învinge: frica, teama, neliniștea, neputința, nesiguranța și a descoperi speranța și șansa, conjugând verbele „a vrea”, „a putea” și „a dori” la timpul prezent. În acel moment, povestea terapeutică își dovedește utilitatea, făcând prin puterea cuvântului ca lumea, pentru cel în suferință „să se miște altfel”, să fie percepută prin prisma noilor conotații cognitive ale elementelor de identitate personale, dând unicitate clipei trăite.

Obiectivul „poveștii terapeutice” este să „păcălească” subiectul prin blocarea mecanismelor sale de apărare și intrarea în contact cu inconștientul și multitudinea de soluții depozitate în acesta. Povestea terapeutică devine astfel un instrument prețios care va scoate la iveală emoții și sentimente ce riscă să rămână ascunse în inconștient: angoase, frici, dorințe, obsesii, culpabilități, invidii și întrebări la care nu le-am găsit nici un răspuns. Astfel, funcția metaforelor și a poveștilor este aceea de a ajuta „ascultantul” să împace propriile sale pulsuni cu cerințele: realității externe și regulile societății, deloc ușoare în unele cazuri și situații.

2) **Basmul terapeutic** –Filipoiu S. (1998) demonstrează faptul că, indiferent de vârstă iluminează, deoarece se adresează intuiției și fanteziei, lărgind spațiul interior al copilului, reprezentat totodată o lecție de viață care sparge vechiul tipar al conflictului insurmontabil cu care este familiarizat. El; aduce soluții cu totul neașteptate, cu efort emoțional pozitiv, ajungând chiar să contrazică logica și obișnuința, subiectul având

posibilitatea să lărgescă sensul original al mesajului terapeutic, deoarece basmul transmite un tip de creativitate.

Ca mesaj terapeutic, basmul poate fi folosit în combinație cu un instrument de comunicare deoarece, creează subiectului o bază de identificare protejându-l și învățându-l totodată să se autoînțeleagă, să se autoaprecieze pozitiv cât și să-și descopere propria putere interioară de a se „autovindecă”.

Ca și povestea terapeutică, basmul se povestește **nu** se citește, putând fi folosit și de părinte, acesta având grijă în a alege mesajul, fără să adreseze întrebări la sfârșit, urmărind reacția copilului, dar mai ales, să aibă dispoziție pentru narare (părinților să le placă să spună povești, basme).

După o asemenea incursiune teoretică de specialitate absolut necesară după părerea noastră, în logistica psihoterapiilor și terapiilor ocupaționale e necesar ca în continuare să surprindem practic, momentele în care se manifestă **complexul ușă/ușii**.

În acest sens, rămâne veridic momentul în care este stabilit cu toată responsabilitatea, rolul și locul **copilului** în familie, astfel încât acesta să se poată dezvolta normal și armonios din toate punctele de vedere, arătându-i-se și dovedindu-i-se totul prin iubire, cu măsură, înțelepciune și echilibru.

În caz contrar, copilul va crește lipsit de iubire observând că n-a fost/nu este dorit, devenind introvertit, traumatizat și dezvoltând, chiar precoce în unele situații, conduite de risc comportamental. Ajungem astfel, să constatăm că pedepsindu-l n-am făcut decât să-i agravăm carențele și atitudinile volutiv emoționale, care se pot instala și manifesta începând și plecând chiar de la o... ușă, devenită în timp un complex. Astfel, există copii cărora le este frica să rămână singuri în casă și/sau în cameră, având în permanență sentimentul de nesiguranță și instabilitate psihică datorate unor experiențe anterioare.

Aici pot „subscrie” acei părinți „grijulii” care:

- își lasă copii singuri în casă o perioadă mai lungă de timp, neexplicându-le lipsa lor;
- îi sperie invocând existența unor ființe monstruoase după ușă și care-i „văd, păzesc” și nu-i lasă să iasă din încăpere sau din casă;
- îi țin pedepsiți după ușă;
- îi încuie afară, nedându-le acestora posibilitatea de a intra în casă;
- îi încuie în propria lor cameră pentru a le pedepsi neascultarea și nesupunerea;
- îi izolează de restul membrilor familiei, închizându-i în pivniță;
- le închide ușa camerei pe timpul nopții știind că acestora le este frică de întuneric, plâng noaptea și au coșmaruri;
- solicită educatoarelor în cazul în care nu le ascultă, să-i pedepsească în sala de grupă, ușa rămânând pentru ei închisă;

- amenințarea cu pedepsirea la școală prin închiderea în clasă de către învățători și/sau profesori.

Acestor situații „contabilizate” de noi, li se pot adăuga încă multe, fantezia unor părinți fiind fără margini, dar, dureros este faptul ca toate acestea pot sta la baza declanșării unor comportamente deviate, stările obsesiv- fobice fiind foarte aproape. Totodată, momentele de spaimă, practic trauma psihică trăită de copil, poate determina apariția unor destructurări psihice cât și instalarea unor stări episodice cum ar fi: bâlbâiala, mutismul, enurezia, rosul unghiilor, coșmaruri, ticurile nervoase, sugerea degetului, automutilarea, smulgerea și mâncatul părului, conduite de risc comportamental (fuga de acasă, vagabondajul), tentative suicidale și chiar în situații extreme, dorința de lichidare, suprimare a părintelui care-l pedepsește, eliminarea lui întrerupând atât șirul pedepselor cât și al calvarului ce-l trăiește, simțindu-se liber.

Și cu toate acestea, asemenea copii își găsesc în unele situații, un **aliat în ușa**, în ideea în care:

- se ascund după ea, dorindu-și a fi protejați de cei ce fac rău și le vor răul;

- se ascund în dulapuri sau spații mici, unde ușa îi protejează, dar le și dau speranța ca pot „ieși, fugi, scăpa”, atunci când pericolul a trecut și când vor ei;

- se baricadează în spatele ei, oferindu-si o anumită protecție;

- o trântesc în fața obstacolului iminent, apărându-se;

toate reprezentând reacțiile de defulare ale copilului ajuns în situațiile critice ce-l fac mult mai vulnerabil și mai expus evenimentelor de viață ce vor veni, experiențele sale fiind deja edificatoare și traumatizante.

Crescând, acești copii într-o asemenea aversiune față de dorința de libertate, în timp pot dezvolta, ajunși la maturitate, stări de claustrofobie, conduite antisociale, devenind în final, personalități obsesionale și antisociale **complexul ușii/ușa**, identificându-se ca atare.

Ce face în asemenea situații, având o cazuistică precum cea amintită anterior, psihologul pentru a estompa, stagna, sau elimina o atitudine sau un comportament deviant? Consiliază, aplică terapii scurte și ocupaționale în funcție de situație, abordând și lucrând atât cu copilul și părintele, cât și cu adultul atunci când acesta se identifică în categoria celor ce manifestă, sub o formă sau alta, complexul ușii.

Astfel, pornind de la **copii**, părinții acestora:

- vor crea în casă o atmosferă care să asigure securitate și siguranță copilului acesta putând în orice clipă să deschidă sau/ și închidă o ușă;

- îi vor învăța să respecte ușa;

- le vor explica importanța ușii într-un anumit spațiu;

- vor fi alături de ei când acestora le va fi frică de întuneric la culcare, eliminând din timp, alți factorii perturbatori somnului (desene animate,

filme, cărți, emisiuni TV, Internet, muzică) având tenta agresivă atât psihică cât și fizică, calmându-i și oferindu-le siguranța că nu sunt singuri și că vor depăși împreună momentele mai dificile, părinții putând să:

- a)- le spună o poveste care în general le aduce liniștea;
- b)- să-i vegheze până adorm;
- c)- să lase o lumina de veghe în cameră;
- d)- să lase o lumina de veghe pe hol;
- e)- să lase ușa întredeschisă deschisă;

eliminându-se în timp, toți factorii de risc comportamental deviant:

- îi vor învăța să folosească mijloacele de accesare ale ușii (cheia, yala, cartela);

- îi vor învăța să nu deschidă ușa persoanelor străine, necunoscute, dovedindu-le că aceasta îi protejează și că fără voia lor nu intră nimeni într-un spațiu privat;

- vor consulta psihoterapeutul în cazul în care se solicită acesta pentru aplicarea unei consilieri de specialitate sau/și a unei terapii scurte;

- vor spune povești și basme terapeutice, salvându-și copilul din mrejele întinericului necunoașterii;

- îi vor cultiva trăsăturile de caracter pozitive, oferindu-i condițiile necesare;

- îl vor educa în spiritul gândirii pozitive și a creșterii imaginii și a stimei de sine;

În final, vor lupta împreună formând **echipa** pentru a învinge **tarele** apărute poate atât din parte unor cât și a altora, odată cu **complexul ușa/ușii**.

Privit complexul din perspectiva **adultului**, acesta are privilegiul de a conștientiza singur pericolul la care a fost expus, existent și continuat, dar și posibilitatea prin **tehnici psihoterapeutice**, de a reacționa pozitiv, eliminând în primul rând stările tensionale stresante care-i cultivă incertitudinea, instabilitatea și imaturitatea, ce pot duce spre scăderea manifestărilor claustrofobice și intrarea în timp, într-o anumită normalitate.

În acest context, pentru clientul de orice vârstă, vom prezenta câteva modalități de concretizare a muncii psihoterapeutice realizată la nivelul terapiilor ocupaționale.

a) **artterapia** = atât copilul cât și adultul pot prin pictură și modelaj să-și exteriorizeze angoasa, teama, frica față de ușa, realizarea lor având valoarea catharismului și nu pe cea artistică, important este și momentul din viața clientului în care ușa are un impact deosebit, creându-i chiar un complex (în general de obstrucție și/sau privare de libertate).

Vom reda descrierea unui asemenea tablou realizat de S.A. – persoana privată de libertate care, pe un fond totul negru aduce o pată albă la mijloc și atât. Artterapeutul notează:

„Lucrarea pornește din start învăluită într-o undă de mister, în sensul în care pe un fond negru apare o deschizătură, gen :cifra 7, o linie frântă, o

coasă, de fapt, autorul incită la reflecție „ce vede oare fiecare”, ca în final, enigma să fie dezlegată de autor: „este o ușă ce se deschide spre infinitul necunoscut, spre ce vrea fiecare, pentru mine este spre libertate și se vede drumul spre casă.” Cu adevărat lucrarea reprezintă „o încercare” pentru privitor, lăsând la libera alegere „ceea ce se vede, dar se și interpretează de fiecare”.

b) povestea terapeutică:

1. Prietena mea „Ușa- Pușa”

a)- indicații terapeutice:

- celor cărora le este frică să doarmă în întuneric și cu ușa camerei închisă;

b)- efectele dorite:

- înlăturarea fricii;
- creșterea încrederii de sine;
- gândire pozitivă;
- creșterea imaginii și stimei de sine;

Cică, se povestește că fiecare în lumea aceasta are un prieten sau o prietena bună, bună, bună. Așa că, de cîtăva vreme, cea mai buna prietena a mea este ..... Ușa. Unde-am găsit-o? Cum ne-am împrietenit? Ascultă-mă doar o clipă și vei înțelege tot, iar dacă ai nevoie de sfaturile și prietenia ei, ți-o împrumut așa, cam cât mănânc eu un măr și sar coarda în figură cu Rița- Veverița.

Într-o seară, după ce m-am uitat la filmul acela de groază, bineînțeles că n-am visat decât monștrii și în întunericul camerei mele, parcă se ascundeau cu toții. Ș-am început să plâng și „să fac urât” cum ar zice mama. Când deodată, în tot acel întuneric, s-a deschis ușa- intrând lumina de pe hol:

- De ce plângi pui de om? m-a întrebat ușa?

- Mi-e frică de întuneric și de ce am văzut aseară înainte de culcare.

Am văzut atunci, am îngânat eu plângând, că ușa se deschide mai mult, continuând să vorbească cu mine:

- Ei vezi, așa pățesc și cei care mănâncă prea mult seara și nu-și citesc povestea preferată. Da, nu-i nimic o să te ajut eu să scapi de toți nepoftiții, din cameră.

- Poți să faci tu asta pentru mine?, abia am întrebat-o eu.

- Sigur ca da, doar să-mi promiți că mă vei asculta.

- Atunci, pot să te rog să fii prietena mea? Am întrebat eu.

- Abia aștept mi-a răspuns veselă Ușa-Pușa. Hai atunci să ne jucăm.

- De-a ce ? am întrebat-o eu.

- De-a liniștea și încrederea înainte de culcare.
- Și cum se joacă jocul acesta? E greu?
- Nimic mai simplu, răspunse Ușa-Pușa. Important este să faci tot ce-ti spun eu. Accepti?

- Accept, am răspuns eu, dând mâna cu Ușa- Pușa, că așa s-a prezentat.

Și așa, buna mea prietena Ușa- Pușa m-a învățat ca înainte de culcare să nu mai citesc, sau să nu văd la televizor lucruri care nu-mi plac și-mi este frică și să nu joc pe Internet jocuri cu monstruleți. Dar pot să citesc în schimb o poveste plăcută, care mă liniștește, sau mi-o spune mama.

Apoi, îmi spun rugăciunea și sting lumina. Sunt sigură că n-o să mi se mai întâmple nimic rău, deoarece ușa veghează, adică este întredeschisă și sora ei buna Ina- Lumina, pătrunde ca o rază în cameră, Și e atâta liniște și chiar că nu mi-e mai frică de nimic.

Mă joc cu prietena mea, Ușa- Pușa de vreo săptămâna și chiar că merită. Știi, mă lasă s-o „îmbrac”, cu hainele mele agățate pe cuiul din tăblie, dar și-i dăruiesc, lipindu-i pe părți din desenele mele preferate. Ne înțelegem așa de bine!

Ai și tu o problemă? Ți-o rezolvă Ușa-Pușa imediat, și-o să te lase s-o ții deschisă, până o să ai încredere în tine, că ea vorbește și cu Ina- lumina.

„Dacă eu..., da, da, am rămas prietenă cu ușa camerei mele acum stă chiar închisă, nu mi-e mai frică și știu că dacă e nevoie putem să ne jucăm iar.

Îmi place s-o si alint, si i-am mai găsit și alte nume: „Ușa- Pușa- Mătușa- Corcodușa- Șoșușa- Șușa”.

De acum, poate să vina noaptea liniștită, cu Moș Ene pe la gene, că sunt pregătită, Adică, dacă ai o prietena bună ca Ușa- Pușa, se mai pune problema?

Pai vezi, lasă-mă să-ți spun „noapte bună/ Pe-o alună/ Somn ușor/ Pui de om, puișor.

(Pașca M.D.- 2008)

2. Yes!

- **indicații terapeutice:**

- rezolvări de situații problemă;

- Cine-mi zice „spune A”?

- Domnul doctor.

- Cine-mi zice „spune DA”?

- Știu. A mea mătușă spune „Yes”, când cuminte bat la ușă, am sărit eu supărat, cu răspunsul fabricat.

Mătușa mea, Isteața, mă privește zâmbindu-mi. E mândră de mine.

Așa nepot! Oho!

- Ce e Yes!

- Se povestește.....

- Că e DA, pe românește.

Am tot stat s-o întreb o dată dacă Yes, e os domnesc! Și-am aflat că tot așa, „un mare neam de Zăpăcilă”, când sa iasă, el intra. Și încet, pe nesimțite, toată lumea zicea Yes în loc de DA.

Ce sa fac acum cu DA că nu mai încap de Yes?

O! Îi așez în cartea mea față-n față și apoi trec și bat la ușă să vad cine-mi va răspunde:

- Yes!

sau

- DA!

Încearcă și tu, Yes?, adică....DA?

(Pașca M.D.-2008)

De o asemenea manieră (și-au fost doar câteva exemple), se poate interveni în cazul în care, depistat, complexul ușă/ușii devine o prioritate și trebuie acționat ca atare. De fapt, e necesar a ne stabili niște reguli proprii, capabile, să ne ajute în a ne menține echilibrul atât fizic cât și psihic, atât trupesc cât și sufletesc, dorindu-ne a învinge, atunci când „ușa dinspre noi cât și dinspre alții rămâne închisă”. Oare nu stă în puterea noastră, de a o menține deschisă mai ales că știm și cum, cunoscând și mijloacele?

Ne permitem ca sub forma unei alte povești terapeutice să atenționăm asupra unor situații în care, factorul prim este omul și cei din jurul său, aplicându-se și în cazul nostru:

3. Dă-i mâna ta!

- **indicații terapeutice:**

- lipsa de comunicare și relaționare;

Un om se scufundase într-o mlaștină în partea de nord a Persiei. Numai capul îi mai ieșea încă din mocirlă. Striga din toate puterile după ajutor. Curând se aduna o mulțime de oameni la locul accidentului. Unul se hotărî să îl salveze pe bietul om. „Dă-mi mâna, îi striga. Te scot eu din mlaștină.” Dar cel vârat în noroi continua doar să strige după ajutor și nu făcea nimic să-i îngăduie celui alt să-l ajute. „Dă-mi mâna”, îi ceru omul de mai multe ori. Dar răspunsul era mereu doar un strigăt jalnic după ajutor.

Atunci altcineva se apropie și spuse: „Nu vezi că nu îți va da mâna niciodată? **Trebuie ca tu să îi dai mâna ta.** Atunci îl vei salva”
(Peseschikian N. 2005)

Am putea remarca în final că, doar de noi depinde să ne rezolvăm problemele, știind că cei din jurul nostru sunt aproape și că având nevoie de ei, ne acceptă, înțeleg și ajută dovedindu-ne că au pentru noi, totdeauna, **ușa deschisă.**

Ușa se închide...

Și iată, am ajuns a ... închide ușa înțelepciunii noastre. **Cu ce și cu cât** suntem mai bogați acum?

Ne-ar putea răspunde doar felul nostru nou de a fi, știind că și ea, **ușa**, ne împărtășește bucuria și necazul, râsul și plânsul, prostia și înțelepciune, ajungând în final a ne înțelege.

Periplul pe care ni l-am dorit a-l face pe întregul parcurs al cărții, n-a dat nici verdicte, n-a măsurat nici deșteptăciuni, în schimb, a încercat să-l înțeleagă deopotrivă pe cel timid dar și pe cel nervos, ca atitudine și comportament față de ușă.

Cum o să privim acum ușa? Poate zâmbindu-i sau încruntându-ne, dar cel mai important fiind, s-o vedem. **De ce** am face-o? Doar având siguranța ca îi transmitem din felul nostru de a fi, iar ea, se va deschide sau nu, „contabilizând” trăirile, sentimentele și inhibițiile noastre.

Unde-o întâlnim? Acolo unde dorim, relația cu ea fiind cea de comunicare și relaționare, spațiul ei devenind sacru.

Dacă, după toată această incursiune în (elegant spus de noi) **psihologia ușii**, după care noi înșine am ajuns **ușieri**, este un câștig sau nu?

Am dori să credem lucrul acesta știind că descoperind lumea de dincolo de ușă, suntem mai bogați sufletește, dar și păzind-o, ne rostuiem rosturile.

Și-atunci:

- Fericit cel ce ajunge **ușier** înțelegând-o și înțeleptindu-se la rându-i .
Fericit!

Bibliografie

1. Artemidoros (2001)- *Carte de tălmăcire a viselor*, Ed. Polirom, Iași;
2. Arghezi, T. (1986)- *Versuri*, Ed. Pentru literatură, București;
3. Blaga, L. (1982)- *Opere*, Ed. Minerva, București;
4. Begel, F. (2002)- *Filosofia artei*, Institutul European, Iași;
5. Bordeaut, C. (2007)- *Ghidul părinților*, Ed. Karo tour, București;
6. Ciobanu, R. (1994)- *Mic dicționar de cultură religioasă*, Ed. Helicon, Timișoara;
7. Deac, M. (1978)- *Ciucurencu*, Ed. Meridiane, București;
8. Drăguț, V; Florea, V; Grigorescu, D; Mihalache, M (1976)- *Pictura românească în imagini*, Ed. Meridiane, București;
9. Duță, V. (1997)- *Dicționar de aforisme, expresii, maxime, proverbe și zicători*, Ed. Victor, București;
10. Egorov, A. (1963)- *Arta și viața socială*, Ed. Științifică, București;
11. Fink, G. (2000)- *Dicționar de vise*, Ed. Niculescu, București;
12. Filipoiu, S. (1998)- *Basmul terapeutic*, Fundația Culturală Forum, Cluj- Napoca;
13. Gibson, C. (1998)- *Semne și simboluri*, Ed. Aquila'93, Oradea;
14. Goga, O. (1993)- *Poezii*, Ed. Veritas, Târgu- Mureș;
15. Genaille, R. (1975)- *Enciclopedia picturii flamande și olandeze*, Ed. Meridiane, București;
16. Gheorghe, Fl. (2003)- *Fenomenologia penitenciară*, Ed. Oscar Print, București;
17. Holdevici, I. (1996)- *Elemente de psihoterapie*, Ed. All, București;
18. Holdevici, I. (2002)- *Psihoterapii scurte*, Ed. Ceres, București;
19. Ioan, A. (2001)- *Spațiul sacru*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca;
20. Ispir, M. (1987)- *Theodor Pallady*, Ed. Meridiane, București;
21. Ionescu, V. (1990)- *Zodiacul chinezesc*, Ed. Coresi, Miloșești;
22. Jeican, R. (2001)- *Psihiatrie pentru medicii de familie*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca;
23. Leroux, J,M. (2000)- *Dicționar de vise*, Ed. Dacia, Cluj- Napoca;
24. Liiceanu, G. (2002)- *Ușa interzisă*, Ed. Humanitas, București;
25. Lelord, F; Andre, C. (1998)- *Cum să ne purtăm cu personalități dificile*, Ed. Trei, București;
26. Mărgineanu, N. (2002)- *Psihologie și literatură*, Ed. Dacia, Cluj- Napoca;
27. Movileanu, G,S. (1978)- *Grigorescu*, Ed. Meridiane, București;
28. Neamțu, C.; Gherghuț, A. (2000)- *Psihopedagogie specială*, Ed. Polirom, Iași;
29. Orban, A. (2006)- *Dacă îți pasă de copilul tău*, Ed. All, București'

30. Pașca, M, D. (2005)- *Infractorul minor și reîntregrea sa în comunitate*, Ed. Ardealul, Târgu- Mureș;
31. Pașca, M, D. (2007)- *Noi perspective în psihologia medicală* (ed – a- II-a), Ed. University Press, Târgu Mureș;
32. Pașca, M, D.; Tia, T. (2007)- *Psihologie și consiliere pastorală*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia;
33. Pașca, M, D. (2008)- *Povestea terapeutică*, (ed. a- II-a), Ed. V&Integral, București;
34. Pănoiu, A. (1977)- *Din arhitectura lemnului în România*, Ed. Tehnica, București;
35. Petrescu, P; Stoica, G. (1981)- *Arta populară românească*, Ed. Meridiane, București;
36. Peseschkian, N. (2005)- *Povești orientale ca instrument de psihoterapie*, Ed. Trei, București;
37. Preda, V. (2003)- *Terapii prin mediere artistică*, Presa Universitar Clujeană, Cluj- Napoca;
38. Stoian, M, I. (1994)- *Dicționar religios*, Ed. Garamond, București;
39. Sala, M. (1999)- *Introducere în etimologia limbii române*, Ed. Univers enciclopedic, București;
40. Sartre, J, P. (2004)- *Teatru, Cu ușile închise*, Ed. RAO, București;
41. Sillamy, N. (1996)- *Dicționar de psihologie*- Larousse, Ed. Univers enciclopedic, București;
42. Tudose, F; Tudose, C; Dobranici, L. (2002)- *Psihopatologie și psihiatrie pentru psihologi*, Ed. Infomedica, București;
43. Vlăduțiu, I. (1973)- *Etnografie românească*, Ed. Științifică, București;
44. Vrabie, Gh. (1983)- *Eposul popular românesc*, Ed. Albatros, București;
45. Wunenburger, J, J. (2000)- *Sacrul*, Ed. Dacia, Cluj- Napoca;
46. *Reflecții și maxime*, (1969), Ed. Științifică, București;
47. *Dicționar de expresii și locuțiuni românești*, (1969), Ed. Științifică, București;
48. *Dicționarul limbii române (DEX)*- (1975), Ed. Academiei RSR, București;
49. *Dicționar de proverbe românești* (2003), Ed. All Educațional, București;
50. *Proverbe românești*, (1966), Ed. pentru literatură, București;
51. *Dicționar de psihiatrie*- Larousse, (1998), Ed. Univers Enciclopedic, București;
52. *Ghidul scurt al arhitectului*, (1955), Ed. de stat pentru arhitectură și construcții, București;
53. *Carte de rugăciune*, (1993), Episcopia Ortodoxă Alba Iulia.